Organizarea comunitară

în teorie şi în practică

Sau cum să înclini **balanța puterii** în favoarea cetățeanului

European Community Organizing Network

Organizarea comunitară în teorie şi în practică

sau cum să înclini balanța puterii în favoarea cetățeanului

Această publicație este rezultatul unei inițiative comune a partenerilor din proiectele Grundtvig "Community Learning – Building Capacity and Empowerment for Active Citizenship", "Cetățeni în acțiune" finanțat de Black Sea Trust & Rețeaua Europeană de Organizare Comunitară - ECON

European Community Organizing Network

Education and Culture DG
Lifelong Learning Programme

B | S | T The Black Sea Trust for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Copyright © 2012, Rețeaua Europeană de Organizare Comunitară - ECON

CUPRINS

Sumar 3

Introducere 4

Prefață – De ce să faci organizare comunitară? 5

Ce este organizarea comunitară? 6

A. Definiţia organizării comunitare 6

B. Descrierea organizării comunitare 6

C. Organizarea comunitară comparată cu alte forme de intervenţie în comunitate 7

D. Scurt istoric şi practici curente ale organizării comunitare în Statele Unite 7

E. Scurt istoric al organizării comunitare în Europa 8

De la teorie la practică – Studii de caz de organizare comunitară 9

A. Organizarea comunitară în Germania 9

Saarbrücken – De la „a face pentru" oameni la „a face împreună cu" oamenii 9

Bonn – Economisind bani şi protejând mediul cu o mai bună metodă de colectare a deşeurilor 12

B. Organizarea comunitară în România 14

Bucureşti, Lacul Tei – Un cartier cu spirit civic 14

Bucureşti, Callatis – A face ca promisiunile să devină realitate 19

Bucureşti, Favorit – Povestea unui cinematograf care uneşte o comunitate şi urneşte o autoritate 22

C. Organizarea comunitară în Slovacia 26

Banska Bystrica, Radvan – Campania Shell – Victorie în ciuda tuturor aşteptărilor 26

D. Organizarea comunitară în Republica Moldova 30

Cahul – Cetăţeni în Acţiune 31

Cantemir – Câştigând un nou scuar şi teren de joacă în cartier 34

E. Organizarea comunitară în Polonia 39

Katowice – Rezolvând o problemă uzuală în cartier: lipsa locurilor de parcare 39

F. Organizarea comunitară în Ungaria 43

Budapest – Budapesta – Oferind puterea celor cărora le lipseşte cel mai mult – oamenilor care trăiesc în sărăcie – prin organizare comunitară 43

Budapesta – "Oraşul este pentru toţi" – Organizare comunitară cu persoane fără adăpost 46

Concluzii 48

Bibliografie şi resurse online 51

Informații de contact 54

SUMAR

Ghidul, o iniţiativă a partenerilor dintr-un proiect finanţat prin Programul Învăţare pe tot parcursul vieţii al Comisiei Europene, un proiect finanţat de Black Sea Trust for Regional Cooperation şi Reţeaua Europeană de Organizare Comunitară – ECON, prezintă organizarea comunitară ca o metodă de a implica cetăţenii în luarea deciziilor publice care le afectează viaţa. După o scurtă explicaţie şi descriere a organizării comunitare, atât în Statele Unite cât şi în Europa, şi o comparaţie cu alte metode de intervenţie în comunitate, ghidul prezintă zece exemple concrete de organizare comunitară. Aceste studii de caz ilustrează modul în care cetăţenii au reuşit, prin intermediul unor procese democratice, să identifice problemele prioritare ale cartierelor şi oraşelor lor şi să găsească soluţii în strânsă colaborare cu reprezentanţi ai autorităţilor publice şi ai mediului de afaceri. Lista de rezultate din aceste locaţii este impresionantă şi include îmbunătăţiri ale infrastructurii (construirea unui pod în Saarbrücken, curăţarea şi pavarea unei alei şi modernizarea unui parc în Bucureşti, construirea unei parcări în Katowice, un nou loc de joacă în Cantemir), metode mai ecologice de sortare şi colectare a gunoiului în Bonn, împiedicarea construirii unei benzinării în centrul oraşului Banska Bystrica etc.

Pe lângă îmbunătăţirile concrete care au avut loc ca urmare a implicării cetăţenilor în decizia publică, aceste studii de caz prezintă povestea oamenilor obişnuiţi care lucrează împreună pentru binele comun. Cele zece studii de caz (în special cele din Europa Centrală şi de Est), cuprind poveşti ale locuitorilor care au învăţat să se asculte şi să lucreze unul cu celălalt, depăşind teama post-comunistă de a se implica în viaţa publică. Este povestea unei lupte, de cele mai multe ori însoţită de dezamăgiri şi oboseală, urmată apoi de puterea victoriei finale, de responsabilizare şi de încrederea că atunci când oameni perseverenţi se adună în jurul unui scop comun, acesta poate fi atins. Este o poveste care a fost repetată de nenumărate ori de-a lungul istoriei, atunci când cetăţenii s-au implicat în procesul democratic. În timp ce fiecare poveste are aspectele sale unice, organizarea comunitară a furnizat cetăţenilor un set de strategii şi bune practici care au condus la succesele descrise în această broşură.

Grupurile cetăţeneşti şi organizaţiile prezentate în aceste studii de caz doresc să îşi continue munca, iar în unele cazuri, să se extindă şi în alte cartiere, sate, oraşe şi regiuni. Provocările comune pe care le întâmpină au fost subliniate de-a lungul studiilor de caz şi în concluziile acestei publicaţii. Printre aceste provocări se numără găsirea fondurilor necesare pentru a angaja un organizator comunitar, o componentă esenţială pentru un proces de organizare comunitară. O a doua provocare, în special în Europa Centrală şi de Est unde participarea civică a fost suprimată timp de patruzeci şi cinci de ani sau chiar mai mult, o constituie dificultatea locuitorilor de a înfiinţa organizaţii durabile şi democratice, capabile de a convinge cât mai multe persoane să se implice în rezolvarea problemelor pe o perioadă de timp cât mai lungă. Cu toate acestea, studiile de caz cuprinse în acest material oferă încrederea că aceste provocări pot fi depăşite cu succes.

Broşura se încheie cu o listă de referinţe bibliografice pe tema organizării comunitare şi resurse online în limba engleză şi alte limbi ale Uniunii Europene, pentru cei care doresc să aprofundeze subiectul şi să aplice metoda în comunităţile lor.

INTRODUCERE

Această broşură este rezultatul proiectului "Community Learning – Building Capacity and Empowerment for Active Citizenship" finanţat prin Programul Învăţare pe tot parcursul vieţii al Comisiei Europene şi al proiectului "Cetăţeni în acţiune" finanţat de Black Sea Trust for Regional Cooperation în cooperare cu Reţeaua Europeană de Organizare Comunitară – ECON.

Cei patru parteneri ai proiectului Grundtvig au fost Centrul de Resurse pentru participare publică (CeRe) din Bucureşti, România, Asociaţia Bona Fides din Katowice, Polonia, Reţeaua Maghiară Anti-Sărăcie din Budapesta, Ungaria şi Diakonie din Bonn, Germania. Proiectul şi-a propus să creeze un context de învăţare de noi metode de implicare a cetăţenilor în viaţa comunităţilor din care fac parte şi de capacitare a acestora. Proiectul a urmărit, de asemenea, să încurajeze crearea de parteneriate între organizaţiile europene care susţin participarea activă a cetăţenilor la viaţa publică.

Proiectul "Cetăţeni în acţiune" finanţat de Black Sea Trust for Regional Cooperation a fost derulat de Centrul de Resurse pentru participare publică (CeRe) din Bucureşti, România în parteneriat cu Asociaţia Cetăţenilor cu Iniţiativă (ACI) din Cantemir şi Centrul Craion Contact Cahul, ambele din Republica Moldova. Proiectul şi-a propus să consolideze metoda de organizare comunitară ca un instrument de auto-organizare a cetăţenilor obişnuiţi în grupuri civice informale, active în luarea deciziilor publice la nivel local. Printr-un proces de organizare comunitară, două grupuri cetăţeneşti au fost formate în Republica Moldova şi asistate pentru a rezolva problemele comunităţii în care locuiesc prin acţiuni civice. În România, două grupuri deja existente au fost întărite şi susţinute pentru a derula campanii de advocacy şi a trage la răspundere autorităţile publice.

În pregătirea acestei broşuri, organizaţiile partenere au beneficiat de expertiza Reţelei Europene de Organizare Comunitară - ECON. Fondată în 2008, misiunea ECON este de a promova, susţine şi extinde organizarea comunitară în Europa. Cu membri în nouă ţări (Bosnia, Germania, Ungaria, Moldova, Polonia, România, Slovacia, Suedia şi Ucraina), ECON oferă training, consultanţă şi alte resurse organizaţiilor care doresc să dezvolte proiecte de organizare comunitară. ECON a organizat de asemenea schimburi de experienţă între organizatori comunitari şi voluntari, atât din Europa cât şi din Statele Unite, şi găzduieşte anual o reuniune de formare şi de schimb de experienţă şi bune practici între organizaţiile membre.

Organizaţiile partenere doresc să mulţumească Comisiei Europene şi Black Sea Trust for Regional Cooperation pentru sprijinul financiar acordat, atât pentru procesele de organizare comunitară de la nivel local, cât şi pentru experienţa foarte productivă de învăţare şi schimb cu ceilalţi parteneri şi nu în ultimul rând pentru realizarea acestei publicaţii.

DE CE SĂ FACI ORGANIZARE COMUNITARĂ?

Ultimii douăzeci de ani au produs schimbări majore în Europa Centrală şi de Est. S-a înregistrat un progres evident în tranziţia la structuri de guvernare democratică, economie de piaţă, reluarea legăturilor cu Europa de Vest şi dezvoltarea sectorului non-guvernamental. Aceste schimbări s-au realizat, însă, în mod neuniform de la ţară la ţară, iar acum întreaga Europă se confruntă cu noi provocări cauzate de actuala criză economică, cum ar fi şomajul, reducerea serviciilor de asistenţă socială şi creşterea sărăciei, naţionalismului şi a discriminării împotriva minorităţilor rasiale şi etnice.

Chiar dacă s-a înregistrat acest progres, există nevoia de a dezvolta o cultură a participării active şi democratice a cetăţenilor la nivel local, regional şi naţional. Această nevoie a fost observată de multe organizaţii şi instituţii, inclusiv de către Comitetul Afacerilor Publice din cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care a subliniat faptul că "Paradoxul democraţiilor de astăzi este că, deşi niciodată nu au trăit atât de multe persoane în democraţii ca până acum, niciodată nu au fost atât de multe persoane dezamăgite de **calitatea democraţiei** în care trăiesc şi pe care o experimentează zilnic... Suntem martorii unei concentrări uriaşe de putere şi bani şi, destul de des, a unei concentrări uriaşe de canale media în mâinile a câţiva oameni, astfel încât instituţiile noastre democratice au devenit vulnerabile". ("Democraţia în Europa: criză şi perspective", 26 Mai, 2010, paginile 6 şi 10).

Şi după cum subliniază sociologul Ralf Dahrendorf, trebuie să ne aşteptăm ca procesul de construire a unei democraţii sănătoase şi a unei participări active a cetăţenilor să fie unul de durată: "Durează şase luni să creezi noi instituţii politice, să scrii o constituţie şi legi electorale. Poate dura şase ani să creezi o economie pe jumătate viabilă. Va dura probabil şaizeci de ani până apare o societate civilă. Instituţiile autonome sunt cel mai greu de realizat". ("S-a unit Estul cu Vestul?", New Perspective Quarterly, 7:2, Spring, 1990, pagina 42).

Abilitatea cetăţenilor de a participa în mod semnificativ şi de a-şi reprezenta propriile interese în cadrul noilor sisteme democratice şi capitaliste este puternic afectată de lipsa experienţei şi expunerii la practica democratică. Strategiile oferite de organizarea comunitară pot duce la dezvoltarea unei participări active, puternice şi democratice a cetăţenilor.

Organizarea comunitară ca formă distinctă de participare cetăţeanească a început cu munca lui Saul Alinsky în Statele Unite în 1938. Mii de organizaţii comunitare există la ora actuală în Statele Unite şi în lume, acordând cetăţenilor obişnuiţi şansa de a-şi schimba în bine satele, cartierele şi oraşele. Organizarea comunitară a adresat cu succes probleme legate de îmbunătăţirea infrastructurii, locuri de muncă şi specializare profesională, integrarea imigranţilor, activităţi pentru tineret, sistemul medical, locuinţe accesibile, probleme întâmpinate de persoanele vârstnice, droguri şi criminalitate. Aceste organizaţii lucrează cu persoane din clasa de jos şi de mijloc, imigranţi, persoane fără adăpost şi cu dizabilităţi, cetăţeni vârstnici, şomeri şi alţii. Prin organizare comunitară, cetăţenii obişnuiţi şi-au asumat un rol activ în cadrul procesului democratic şi au contribuit la transparentizarea şi responsabilizarea autorităţilor publice şi a mediului de afaceri.

De ce să faci organizare comunitară? Pentru că participarea activă şi eficientă a cetăţenilor în procesul de luare a deciziilor publice care le transformă cartierele, satele, oraşele şi întreaga Europă reprezintă componenta vitală a unei democraţii sănătoase. Şi de asemena, pentru că societatea în care trăim are nevoie de cetăţeni ghidaţi de echitate, îngăduinţă, toleranţă şi deschidere în aprecierea diversităţii, pentru a fi actori puternici în arena publică.

CE ESTE ORGANIZAREA COMUNITARĂ?

A. Definiția organizării comunitare

Organizarea comunitară este un proces democratic, de lungă durată, prin care oamenii sunt aduşi împreună pentru a acţiona în interesul lor comun. Aceştia identifică probleme şi soluţii, apoi acţionează prin implicarea structurilor de putere existente pentru ca acele soluţii să devină realitate.

4 paşi ai procesului de organizare comunitară:

1. Ascultarea sistematică a cetăţenilor pentru a selecta şi prioritiza problemele cu care se confruntă şi pentru a identifica potenţiali lideri.
2. Identificarea potenţialelor soluţii şi a oamenilor şi instituţiilor care le pot pune în practică.
3. Acţiune pentru rezolvarea problemelor prin implicarea acelor oameni şi instituţii identificate ca responsabile, prin negociere, confruntare şi presiune.
4. Construirea unor grupuri numeroase, sustenabile şi democratice capabile să abordeze variate probleme, nevoi şi dorinţe ale comunităţii.

B. Descrierea organizării comunitare

Organizarea comunitară poate lua diverse forme (organizaţie formată din indivizi sau organizaţie de organizaţii – ONG-uri, asociaţiile de locatari sau proprietari, sindicate sau grupuri de femei, congregaţii religioase etc.) şi poate viza comunităţi total diferite (un cartier sau un sat, imigranţi, persoane cu dizabilităţi, persoane fără adăpost etc.). Cu toate acestea, procesul de organizare comunitară începe întotdeauna prin *ascultare* – prin identificarea intereselor, grijilor şi punctelor de vedere ale cetăţenilor. În timpul acestui prim pas al organizării comunitare, un obiectiv important este acela de a construi relaţii de încredere şi respect între cetăţeni, care vin adesea din medii diferite. Oamenii au tendinţa să se implice în procesul de luare a deciziilor publice atunci când principalele lor interese şi probleme sunt abordate şi atunci când sunt implicaţi alături de persoane în care au încredere şi pe care le respectă. După acest proces sistematic de ascultare, cetăţenii aleg în mod democratic un număr de probleme prioritare pe care le pot rezolva.

Pentru a identifica potenţiale soluţii, este nevoie de o documentare asupra modului în care o problemă poate fi rezolvată (de exemplu, căutarea unor modele de succes din alte cartiere sau oraşe care ar putea fi aplicate în zona de acţiune a grupului). Mai mult, în această etapă de cercetare se identifică acele instituţii (administraţia locală sau centrală, şcoala, poliţia etc.) care au autoritatea şi resursele pentru a soluţiona problemele identificate de cetăţeni.

Odată identificate potenţialele soluţii la problemă, cetăţenii trec la acţiune. Acţiunea se concretizează atât prin întâlniri de negociere cu autorităţile, întâlniri în care problemele şi soluţiile pot fi discutate şi

tranşate, cât şi prin adunări mai mari la care organizaţia comunitară îşi demonstrează "puterea prin număr" şi în cadrul cărora li se cere autorităţilor publice să răspundă cu privire la paşii pe care îi vor face pentru rezolvarea problemelor. Când cetăţenii se adună în numere mari, puterea şi influenţa lor asupra factorilor de decizie creşte în mod semnificativ.

În paralel cu etapele de ascultare, cercetare şi acţiune, cetăţenii sunt implicaţi în procesul de construire a unei organizaţii comunitare de durată, puternică şi guvernată democratic, capabilă de a aborda numeroase probleme în comunitate. O astfel de organizaţie creează cadrul în care cetăţenii îşi dezvoltă abilităţi de participare, inclusiv abilităţi de strângere de fonduri care permit organizaţiei să angajeze un organizator comunitar care să asiste în procesul de formare, recrutare şi mobilizare a membrilor organizaţiei şi a aliaţilor acesteia.

C. Organizarea comunitară în comparaţie cu alte forme de intervenţie în comunitate

Într-un proces de *organizare comunitară* se lucrează cu oamenii, spre deosebire de un program de *furnizare de servicii* care face lucruri pentru oameni. *Advocacy* presupune persoane care vorbesc pentru alţii, în timp ce organizarea comunitară încurajează oamenii să vorbească pentru ei înşişi.

Dezvoltarea comunitară implică adesea parteneriate între cetăţeni şi autorităţi publice. Organizarea comunitară îşi propune să lucreze cu autorităţile publice, dar recunoaşte că presiunea şi confruntarea sunt adesea necesare pentru a responsabiliza autorităţile. Într-un proces de organizare comunitară, responsabilizarea autorităţilor este un scop în sine.

Mişcările şi *iniţiativele civice* se axează adesea pe câte o singură problemă, în timp ce prin organizare comunitară căutăm să creem o organizaţie durabilă, guvernată democratic, capabilă să abordeze cu succes numeroase probleme.

D. Scurtă istorie şi practici curente ale organizării comunitare în Statele Unite

Organizarea comunitară a început în Statele Unite în 1938 cu munca lui Saul Alinsky. S-a dezvoltat destul de lent în primii săi douăzeci, treizeci de ani, dar apoi s-a extins rapid în anii '60 şi '70. Mii de organizaţii comunitare există la ora actuală, multe dintre ele contectate prin reţele capabile să furnizeze training-uri, consultanţă şi oportunitatea de a lucra împreună pe diverse teme la nivel de oraş, regiune sau la nivel naţional. Organizarea comunitară a devenit şi mai bine cunoscută în Statele Unite în timpul campaniei prezidenţiale din 2008 atunci când Barack Obama a vorbit adeseori despre experienţele sale ca organizator comunitar în Chicago, muncă pe care a făcut-o timp de trei ani, imediat după terminarea studiilor sale universitare.

În Statele Unite, organizarea comunitară este sprijinită financiar de un grup din ce în ce mai numeros de fundaţii care recunosc că investiţia în participarea cetăţenească este una strategică,

pentru că aduce rezultate pe termen lung. O organizaţie comunitară tipică din Statele Unite reuşeşte de asemenea să strângă o parte din fondurile necesare pentru personal, instruirea liderilor şi cheltuieli de birou, prin cotizaţii ale membrilor şi activităţi de strângere de fonduri. Aproape toate organizaţiile comunitare sunt înregistrare ca organizaţii non profit (ONG-uri), au un statut în care sunt precizate valorile după care se ghidează, precum şi procedurile pentru alegerea liderilor şi luarea deciziilor în mod democratic.

E. Scurtă istorie a organizării comunitare în Europa

Organizarea comunitară există în Europa de aproximativ 20 de ani. Exemple timpurii ale acesteia includ crearea Forumului German de Organizare Comunitară - FOCO, care a luat naştere după ce câţiva studenţi germani au comparat organizarea comunitară americană cu formele germane ale asistenţei sociale de grup şi formarea Centrului Slovac de Organizare Comunitară – CKO, care a fost sprijinit la începuturile sale de Institutul Naţional Democratic (NDI) şi alţi finanţatori interesaţi să sprijine practicile democratice în Europa Centrală şi de Est.

În ultimii cinci ani organizarea comunitară s-a extins rapid în ţări din Europa centrală, de est şi de vest. Prin organizare comunitară, cetăţenii au câştigat îmbunătăţiri în infrastructura oraşelor, o mai bună colectare a deşeurilor, mai multe activităţi pentru tineri, mai mult spaţiu verde etc. Eforturile lor au fost sprijinite de grupuri ca Reţeaua Europeană de Organizare Comunitară – ECON prin training-uri, vizite de consultanţă din partea organizatorilor comunitari americani şi schimburi de experienţă între organizatorii comunitari şi voluntarii din Europa. Modelul organizării comunitare s-a dovedit a fi suficient de flexibil pentru a putea fi aplicat în diverse contexte culturale şi instituţionale.

DE LA TEORIE LA PRACTICĂ – STUDII DE CAZ DE ORGANIZARE COMUNITARĂ

Organizarea comunitară în Germania

La începutul anilor 1990, un grup de studenţi de la Universitatea din Freiburg şi-au scris teza de doctorat comparând organizarea comunitară din Statele Unite cu o formă de asistenţă socială în comunitate din Germania. Acest studiu a condus la organizarea în Germania a două training-uri de organizare comunitară de câte două săptămâni, susţinute de către organizatori comunitari americani, la crearea Forumului de Organizare Comunitară – FOCO (o organizaţie dedicată promovării organizării comunitare în Germania), şi la o vizită de studiu a membrilor FOCO la Chicago. FOCO a invitat şi ajutat doi organizatori comunitari americani să locuiască şi să lucreze în Germania, fie pentru a ajuta la înfiinţarea de organizaţii comunitare, fie pentru a asista organizaţiile existente să utilizeze strategii de organizare comunitară în activitatea lor.

FOCO rămâne activ şi este un membru important în Reţeaua Europeană de Organizare Comunitară – ECON. În plus, diverse organizaţii din cadrul Bisericii Protestante Germane au sprijinit dezvoltarea organizării comunitare prin training-uri la nivel regional, naţional şi internaţional, training-uri şi consultanţă la nivel local şi implicarea birourilor Diakonie şi a parohiilor în proiectele locale de organizare comunitară.

Ca şi în alte ţări europene, organizarea comunitară se confruntă în Germania cu provocări legate de strângerea de fonduri pentru organizatorii comunitari şi crearea unor organizaţii democratice, sustenabile şi capabile să implice un număr cât mai mare de locuitori în rândurile sale. Cu toate acestea, s-a înregistrat un progres semnificativ în ultimii cinci ani şi interesul pentru organizare comunitară se află într-o continuă creştere în Germania. Organizarea comunitară este în prezent folosită în Baesweiler, Berlin, Bonn, Düren, Hamburg, Leipzig, Neuruppin, Saarbrücken, Stuttgart şi Uslar

1. Saarbrücken – de la a face pentru oameni la a face împreună cu oamenii

Introducere

Organizaţia Stadtteilbüro Malstatt oferă o gamă largă de servicii pentru locuitorii din cartierul Malstatt din oraşul german Saarbrücken. Cartierul Malstatt are aproximativ 10.000 de locuitori, cu o concentraţie mare de persoane cu venituri reduse, şomeri şi imigranţi. Cu ajutorul FOCO, în anul 2007, personalul organizaţiei Stadtteilbüro Malstatt şi câţiva locuitori au fost instruiţi în organizare comunitară. Astfel, în decembrie 2007, aceştia au iniţiat primul proces de organizare comunitară, care a adus un câştig de 1.1 milioane € pentru îmbunătăţirea infrastructurii în zona Malstatt şi a declanşat o schimbare în activitatea Stadtteilbüro Malstatt, precum şi în relaţia dintre cartier şi autorităţile publice.

Primul proces de organizare comunitară – 2008

În decembrie 2007 şi ianuarie 2008, trei dintre angajaţii Stadtteilbüro Malstatt au iniţiat un prim proces de organizare comunitară. Aceştia au realizat peste 50 de întâlniri (vizite "one-on-one") cu imigranţi şi locuitori ai cartierului cu venituri reduse, ascultându-le problemele şi viziunile cu privire la cartierul în care locuiesc. În data de 14 februarie 2008, a avut loc o adunare la care au participat 30 de locuitori şi în timpul căreia au fost discutate şi prioritizate problemele care au reieşit în urma vizitelor şi pe care locuitorii doreau să le abordeze. Unul dintre subiectele descoperite în timpul procesului de ascultare era faptul că autorităţile locale plănuiau distrugerea unui pasaj pietonal din centrul oraşului care traversa calea ferată şi conecta cele două secţiuni principale ale cartierului. Autorităţile locale au declarat că pasajul, vechi de 50 de ani, devenise periculos şi necesita reparaţii mult prea costisitoare.

Locuitorii, cu ajutorul personalului Stadtteilbüro, au desfăşurat activităţi de cercetare în timpul lunilor februarie-aprilie 2008. Printre alte lucruri, au aflat că peste 1.000 de locuitori utilizează pasajul zilnic (copii care merg la şcoală, persoane care doresc să meargă la cumpărături şi să-şi viziteze vecinii etc.) Peste 2.800 de semnături au fost adunate pentru a sprijini repararea sau înlocuirea pasajului. Peste 40 de organizaţii de cartier (biserici şi cluburi) şi alte persoane interesate (proprietari de magazine, medici etc), au scris declaraţii de sprijin. Pe 23 aprilie 2008, a fost organizată o întâlnire publică cu 125 de locuitori, la care au participat şi liderii celor patru partide politice reprezentate în Consiliul Oraşului Saarbrücken şi cărora li s-a cerut sprijinul pentru repararea sau înlocuirea pasajului. Toţi cei patru lideri ai partidelor politice prezenţi la adunare au promis că vor sprijini locuitorii. În iulie 2008, Consiliul Oraşului Saarbrücken a votat acordarea a 1.1 milioane € pentru construirea unui nou pasaj pietonal. Pe 22 septembrie 2010, acesta a fost inaugurat în cadrul unui festival la care au participat aproximativ 250 de locuitori şi lideri ai orasului. 20 de locuitori s-au implicat activ în planificarea şi organizarea evenimentului.

Pe lângă acest rezultat concret, multe alte lucruri au fost obţinute ca urmare a eforturilor de organizare comunitară. În primul rând, locuitorii au realizat că ideile şi acţiunile lor pot face diferenţa, că participarea cetăţenilor la viaţa publică are beneficii directe. În al doilea rând, a existat o dorinţă puternică de a continua organizarea comunitară pentru a aborda şi alte probleme presante ale cartierului. Dar pentru a face acest lucru, s-a ajuns la concluzia că trebuie găsite resursele necesare pentru a angaja un organizator comunitar care să ajute locuitorii în aceste demersuri – personalul Stadtteilbüro Malstatt nu putea desfăşura atât activităţi de organizare comunitară cât şi munca de asistenţă socială. În al treilea rând, interesul pentru utilizarea strategiilor de organizare comunitară a crescut în cartierele vecine şi în rândul autorităţilor publice care au văzut în acestea o modalitate de a încuraja cetăţenii să se implice în viaţa publică. În ultimul rând, a existat o dorinţă de a intra în contact cu alte persoane şi organizaţii din Germania şi Europa, care utilizează strategii similare, pentru a împărtăşi experienţe şi a învăţa unii de la ceilalţi.

Paşii următori şi concluzii

Din 2008, de la primul lor proces de organizare comunitară, personalul Stadtteilbüro Malstatt a colaborat şi cu alţi factori interesaţi şi cu autorităţile oraşului Saarbrücken pentru transformarea unui teren abandonat, înconjurat de două biserici şi o şcoală, într-o unitate destinată activităţilor pentru tineret şi familie. Stadtteilbüro Malstatt şi autorităţile oraşului Saarbrücken au colaborat, de asemenea, la realizarea

unui proiect pilot de 18 luni finanţat de guvernul german, cu scopul de a extinde organizarea comunitară în cartierul Malstatt şi de a înfiinţa o organizaţie civică ("Malstatt – Puternici împreună"). În primăvara anului 2012, a avut loc un al doilea proces de ascultare şi identificare a problemelor din cartier care a implicat 200 de locuitori. A urmat o întâlnire de prioritizare cu 45 de participanţi, la care s-au format grupuri de acţiune care au început să caute soluţii la probleme legate de siguranţa şi înfrumuseţarea cartierului, trafic, oportunităţi culturale şi activităţi dedicate vârstnicilor. În cele din urmă, întreg personalul şi voluntarii din cartierul Malstatt au devenit participanţi activi în cadrul Forumului German de Organizare Comunitară (FOCO) şi Reţelei Europene de Organizare Comunitară (ECON). Această participare le oferă şansa de a-şi împărtăşi succesele şi practicile, dar şi de a învăţa din experienţele altora de organizare comunitară.

Personalul Stadtteilbüro Malstatt şi autorităţile oraşului Saarbrücken au trecut de la modelul asistenţei sociale, de la a face lucruri pentru locuitori, la modelul organizării comunitare, deci la a face lucrurile împreună cu locuitorii – oferind glas problemelor şi viziunilor cetăţenilor obişnuiţi.

2. Bonn – Economisind bani şi protejând mediul cu o mai bună metodă de colectare a deşeurilor

Cartierul Tannenbusch este situat în partea de nord a oraşului Bonn. Acesta are aproximativ 10.000 de locuitori şi peste 100 de etnii şi culturi diferite. Multe şcoli, magazine şi facilităţi sportive sunt situate în acest cartier, cu toate acestea Tannenbusch este cunoscut ca fiind un cartier nesigur şi dependent de asistenţă socială. Aspectul exterior este dominat de clădiri înalte de locuinţe sociale, o parte dintre ele aflându-se într-o stare foarte proastă din cauza faptului că cele mai multe apartamente sunt deţinute de companii imobiliare. Aceste companii nu sunt dispuse să investească în clădirile pe care le deţin în această zonă, ceea ce duce la o stare de degradare – sisteme de încălzire defecte, apartamente pline de mucegai etc. Reticenţa companiilor de a ajunge la un consens şi de a lucra cu chiriaşii şi autorităţile locale pentru a dezvolta zona, a fost subiectul ştirilor şi reportajelor la nivel local şi regional.

Procesul de organizare comunitară din cartierul Tannenbusch a fost iniţiat de Stadtteilbüro Diakonie şi a început cu peste 120 de interviuri care au avut loc din noiembrie 2009 până în februarie 2010. După întrunirea din mai 2010 s-au format grupuri de lucru axate pe subiecte precum locurile de muncă, siguranţa, educaţia şi colectarea deşeurile în cartier. S-a decis ca subiectul colectării deşeurilor să fie primul pe lista de teme care vor fi abordate.

Problema deşeurilor din cartier s-a dovedit a fi destul de complicată. Clădirile de locuinţe sociale, construite în anii 1960, au fost echipate cu un sistem tubular subteran de evacuare a deşeurilor, care nu necesita selectarea acestora în avans. Beneficiind de acest sistem, cartierul nu a fost dotat şi cu tomberoane. În momentul în care autorităţile oraşului Bonn au decis să închidă sistemul subteran, companiile au fost obligate să creeze un alt sistem pentru colectarea gunoiului din cartier. Deşi aceste companii au reuşit să furnizeze destule tomberoane, acestea nu au oferit opţiuni pentru separarea gunoiului, un factor ecologic dar şi de eficienţă economică. Din această cauză, costurile pentru depozitarea şi ridicarea deşeurilor suportate de locatari s-au triplat în cadrul noului sistem.

La câteva săptămâni după ce grupul de rezidenţi a fost constituit sub numele de inTakt (în Tannenbusch activ) şi a făcut public subiectul pe care doreau să îl abordeze, una dintre companiile

imobiliare s-a adresat în mod surprinzător grupului, solicitând sprijin în încercarea de îmbunătăţi sistemul de colectare a deşeurilor. După discutarea oportunităţilor şi a eventualelor probleme, inTakt a decis să colaboreze cu firma de salubritate angajată de către compania imobiliară. La scurt timp după acest angajament, au fost aduse suficiente tomberoane în cartier pentru a permite separarea deşeurilor, o realizare care a avut loc la peste 8 luni de la închiderea vechiului sistem. Această soluţie de separare a gunoiului nu este doar ecologică, dar le permite locatarilor să economisească aproximativ 300 de euro pe an.

Membrii inTakt au însoţit angajaţii companiei de salubritate în vizite la domiciliu, au lipit informaţii despre colectarea selectivă a deşeurilor pe tomberoane şi au organizat un eveniment în luna decembrie 2010 cu scopul de a informa locatarii cu privire la noul sistem şi la avantajele financiare ale separării gunoiului. InTakt a primit răspunsuri pozitive de la compania de salubritate şi de la oficiali ai oraşului Bonn. Noul sistem de separare şi colectare a deşeurilor a fost acceptat şi implementat cu succes.

După ce a început un nou proces de ascultare în februarie 2011, inTakt s-a confruntat cu obstacole mari, unul dintre ele fiind lipsa de fonduri pentru plata unui organizator comunitar. De atunci, inTakt este format numai din voluntari, ceea ce îngreunează foarte mult diversele activităţi ale grupului.

Participarea membrilor inTakt la vizita de schimb din cadrul proiectului finanţat prin programul Grundtvig, în ianuarie 2011, a constituit o oportunitate enormă de construire şi consolidare a relaţiilor personale dintre membrii grupului. Construirea acestor relaţii şi schimbul de experienţă cu alte grupuri prezente la întâlnire au condus la o identificare puternică a membrilor grupului cu acţiunile inTakt şi cu metoda de organizare comunitară.

În perioda 16-17 septembrie 2011, inTakt a fost gazda unui schimb de experienţă în cadrul proiectului finanţat prin Grundtvig. Grupul a profitat de ocazie pentru a prezenta metoda de organizare comunitară unei audienţe mai largi şi a invitat reprezentanţi ai oraşului Bonn, ai administraţiei locale şi publicul larg să se alăture organizaţiilor partenere în Grundtvig într-o discuţie de două ore. În timpul acestui eveniment, inTakt a prezentat activitatea desfăşurată în Tannenbusch şi, cu ajutorul partenerilor care au dat exemple din munca lor, a promovat metoda de organizare comunitară în general. Deschiderea parţială a vizitei de schimb către autorităţi şi public a contribuit la expunerea posibilităţilor pe care le oferă organizarea comunitară, prin schimbul de poveşti de succes, precum şi la întărirea ideii că organizarea comunitară este o metodă care începe să fie aplicată cu succes în multe locuri din Europa.

Organizarea comunitară în România

Organizarea comunitară nu este o strategie de participare civică întâlnită frecvent în România, chiar dacă anumite elemente ale sale cum ar fi identificarea participativă a problemelor comunităţii, tactici de campanie, confruntarea cu autorităţile publice etc., sunt prezente în procese de dezvoltare comunitară şi în campanii de advocacy..Plusul adus de procesul de organizare comunitară, comparat cu alte strategii, constă în construirea unor organizaţii locale care se angajează să rezolve problemele din cadrul comunităţilor lor, pe termen lung, prin negociere şi confruntare cu factorii de decizie.

Începând cu anul 2000, în România au fost organizate seminarii şi training-uri pe tema organizării comunitare, însă la o scară destul de redusă. Implementarea propriu-zisă a metodei a început în Drobeta Turnu Severin prin intermediul ARCS (Asociaţia Română de Consiliere şi Sprijin) şi în Bucureşti, unde CeRe (Centrul de Resurse pentru participare publică) a început un program de organizare comunitară în anul 2009 în mai multe cartiere tipice din Bucureşti.

1. Bucureşti, Lacul Tei – un cartier cu spirit civic

Protestele legate de probleme de cartier nu sunt comune în Bucureşti, însă unul dintre acestea a fost organizat în anul 2008, în cartierul Lacul Tei, când locuitorii au fost deranjaţi de lipsa de strategie a autorităţilor locale în ceea ce priveşte problema parcărilor. După o perioadă destul de lungă în care au ignorat deficitul de locuri de parcare în zona Lacul Tei, în noiembrie 2008, autorităţile locale au luat o decizie finală care afecta proprietarii de maşini. Autorităţile au adoptat o hotărâre de Consiliu Local care interzicerea parcerea pe bulevardul principal, cu scopul de a fluidiza traficul. La o zi de la adoptarea deciziei, o firmă contractată de Primăria Sectorului 2 a început să ridice maşinile parcate pe Bulevardul Lacul Tei. Ridicarea maşinilor a devenit o practică din ce în ce mai deasă, iar amenzile erau uriaşe. Majoritatea maşinilor ridicate erau deţinute de locuitori ai cartierului, care foloseau bulevardul ca loc de parcare, în lipsa unei opţiuni mai bune.

A durat o lună până când cetăţenii din cartier au reuşit să se coaguleze şi să organizeze un protest în decembrie 2008, cu scopul de a atrage atenţia asupra problemei – locuitorii au blocat atunci bulevardul timp de o oră prin traversarea în flux continuu a trecerilor de pietoni. Protestul a atras atenţia primarului, dar singurul său răspuns a fost să trimită poliţia pentru a calma spiritele şi a se asigura de desfăşurarea paşnică a demonstraţiei. Dezamăgiţi de reacţia autorităţilor, oamenii au abandonat lupta. Cu toate acestea, protestul a marcat într-o anumită măsură istoria oraşului, astfel că CeRe a luat în considerare o intervenţie în această zonă în momentul selectării cartierelor pentru demararea primului proces de organizare comunitară din Bucureşti. Organizarea comunitară avea să ducă la un alt nivel spiritul civic al locuitorilor din cartierul Lacul Tei, îmbogăţindu-l cu o viziune pe termen lung, cu o mai bună planificare a acţiunilor şi angajament cetăţenesc.

Începutul procesului de organizare comunitară

Intervenţia CeRe în Lacul Tei a început cu un proces de ascultare, metodă tradiţională a organizării comunitare, la sfârşitul anului 2009. Organizatorul comunitar a discutat cu peste 120 de locuitori din cartier, proprietari de magazine şi profesori şi s-a familiarizat cu cele mai importante probleme ale cartierului. De asemenea, organizatorul a reuşit să aducă laolaltă un grup de oameni care erau pregătiţi să acţioneze pentru cartierul lor. În aprilie 2010 a avut loc prima activitate a noului grup de iniţiativă, acţiune care a constat într-o întâlnire publică cu oamenii din cartier. 50 de locuitori au participat la evenimentul la care au fost prezentate rezultatele procesului de ascultare şi s-au votat problemele prioritare. Lipsa locurilor de parcare se afla în continuare pe primul loc al listei, alături de siguranţa cetăţeanului, izolarea termică a blocurilor şi probleme legate de curăţenie.

Câştigarea campaniei legate de locurile de parcare

Acestea au fost circumstanţele în care locuitorii cartierului Lacul Tei au început spre sfârşitul anului 2010 să se ocupe din nou de problema legată de locurile de parcare. Membrii noului grup de iniţiativă au analizat problema, au cercetat legislaţia curentă şi au încercat să găsească posibile soluţii. A fost un proces lung şi obositor pentru grupul de iniţiativă care se confrunta cu o problemă fără soluţii evidente şi care afecta nu numai cartierul lor, ci întregul oraş. Unii dintre membri au părăsit chiar grupul de iniţiativă când au înţeles complexitatea problemei. Cu toate acestea, asistaţi de organizatorul comunitar şi de un urbanist, grupul a găsit cea mai bună soluţie pe termen scurt – a decis să solicite Administraţiei Străzilor să permită parcarea pe Bulevardul Lacul Tei între orele 19.30 şi 7.30 în timpul zilelor săptămânii şi 24 de ore pe zi în timpul week-end-urilor şi sărbătorilor legale. Soluţia nu implica costuri majore, putea fi pusă rapid în practică şi nu afecta traficul din timpul zilei.

A fost scrisă o petiţie bine argumentată pe care membrii grupului de iniţiativă au prezentat-o asociaţiilor de proprietari de pe Bulevardul Lacul Tei, cărora le-au solicitat sprijinul în acest demers. Şase asociaţii de proprietari, reprezentând peste 1000 de persoane, au decis să susţină petiţia, care a fost depusă la Administraţia Străzilor a Primăriei Municipiului Bucureşti în iunie 2011. Reprezentanţii Administraţiei Străzilor au acceptat imediat propunerea şi au promis punerea acesteia în aplicare până la sfârşitul lunii august, spre mulţumirea grupului de iniţiativă care a promovat succesul în cartier. Dar timpul a trecut iar schimbarea promisă nu a avut loc. Inerţia administraţiei publice a avut consecinţe negative asupra energiei şi a încrederii oamenilor, aşa că organizatorul comunitar a trebuit să aducă

problema din nou în atenţia locuitorilor şi să găsească noi oameni care să ajute grupul de iniţiativă să facă presiuni asupra factorilor de decizie.

După două luni de telefoane, plângeri scrise şi o întâlnire faţă-în-faţă cu directorul Administraţiei Străzilor, într-o noapte din luna noiembrie 2011, mult aşteptatele panouri au apărut sub semnele care interziceau parcarea pe Bulevardul Lacul Tei, anunţând noile reguli de parcare.

Suişurile şi coborâşurile unei campanii de durată

Perseverenţa a fost cheia câştigării problemei parcărilor, dar a atras după sine pierderea energiei membrilor grupului. De aceea, în toamna anului 2011, am început un nou proces de ascultare în cartierul Lacul Tei atât pentru a lărgi grupul cât şi pentru a descoperi alte probleme resimţite în cartier. Noile forţe, dobândite astfel, au jucat un rol vital în finalizarea demersurilor şi punerea presiunii necesare pentru rezolvarea problemei parcărilor. Mai mult, au apărut noi probleme de care oamenii erau dispuşi să se ocupe. Una dintre problemele apărute era legată de Parcul Circului – un parc public de 40 000 m2, aflat în inima cartierului.

Problema Parcului Circului

Parcul Circului se află în apropierea Circului de Stat Bucureşti şi de mai bine de 50 de ani este principalul spaţiu public şi de agrement din cartier. În anul 2011, Primăria Miunicipiului Bucureşti a decis ca 11 050 m2 din suprafaţa acestuia să intre pentru o perioadă de 5 ani în administrarea Circului

de Stat Bucureşti, ca o compensare pentru un teren pe care Circul l-a pierdut în urma unui proces de retrocedare. Astfel, Circul câştiga dreptul de a-şi ţine animalele exotice în acea porţiune de parc, cu condiţia de a proteja copacii, aleile şi de a menţine parcul în condiţii optime.

Oamenii din cartier au aflat despre această decizie în luna noiembrie, când cei 11 050 m2 administraţi de Circ au fost încercuiţi cu gard, blocând complet accesul şi închizând două dintre intrările principale în parc.

O campanie în ritm alert

Pe lângă blocarea accesului în parc şi frustrarea cauzată de lipsa consultării publice în luarea acestei decizii, oamenii au fost nemulţumiţi de mai multe aspecte: mutarea animalelor exotice pe terenul parcului putea deveni sursa unor boli şi putea avea consecinţe nedorite asupra spaţiilor verzi şi mai ales asupra arborilor ocrotiţi, care se regăseau în zona împrejmuită.

Noul grup de cetăţeni, nemulţumiţi de situaţia creată, a decis să treacă rapid la acţiune, din dorinţa de a profita la maximum de apropierea alegerilor locale. Până la începutul lunii mai grupul a redactat o petiţie şi a strâns 1 300 de semnături de susţinere care dovedeau îngrijorarea cartierului cu privire la problema parcului. Următorul pas a fost anunţarea unui protest pentru data de 19 mai, chiar în mijlocul campanei electorale pentru alegerile locale.

Cu două zile înainte de protest, bucăţile de gard care blocau accesul în porţiunea de parc administrată de Circ au fost date jos. Neştiind cum să reacţioneze şi întrebându-se dacă decizia de a deschide accesul în parc este finală sau nu, grupul a hotărât să caute pe site-ul Primăriei Capitalei actul oficial în baza căruia s-au dat jos porţiuni din gard. În locul acestui act, grupul a descoperit Planul de management al Circului pentru perioada 2012-2015, document aprobat în luna aprilie a aceluiaşi an de către Primarul general. Planul prevedea construirea în parc a 6 „căsuţe în copaci", adăposturi pentru 90 de animale exotice, alături de o sală de spectacole de 400 de locuri pentru Circ. Suma totală a investiţiei a fost estimată la aproximativ 4 milioane de euro. Noile informaţii au făcut ca grupul să bănuiască Circul de intenţia de a păstra definitiv terenul obţinut temporar în administrare şi de a ridica construcţii pe spaţiul verde.

În ciuda ploii din ziua respectivă, protestul organizat pe 19 mai a adunat în jur de 100 de locuitori şi a reuşit să aducă pe agenda publică problema parcului. Răspunsul autorităţilor a venit indirect, acestea declarând pe un post public de televiziune că au somat Circul să înlăture gardurile care blocau accesul în parc. Nu au făcut însă nicio referire în declaraţia lor cu privire la adăposturile pentru animale, "căsuţele din copaci" sau sala de 400 de locuri prevăzută în planul de management.

Câştiguri parţiale

Odată rezolvată problema accesului, oamenii au continuat să lupte pentru celelalte probleme legate de parc. Pentru a le aborda, grupul a cerut în mod repetat o audinţă cu Primarul general - printr-o scrisoare deschisă, prin declaraţiile din timpul protestului, prin programarea unei audienţe la Primăria Municipiului Bucureşti. Primarul nu a răspuns la niciuna dintre aceste solicitări.

În lipsa unui dialog, oamenii au apelat la consultanţă juridică şi au decis să redacteze o cerere prin care să solicite Primăriei să revoce drepturile de administrare ale Circului, aducând ca argument principal incapacitatea Circului de a administra şi îngriji corespunzător zona. Un alt pas important a fost găsirea de aliaţi în rândul organizaţiilor de mediu. Câteva dintre aceste organizaţii au rezonat la problemă şi au trimis la rândul lor scrisori către Primăria Municipiului Bucureşti. Sub această presiune, municipalitatea a demarat o campanie de curăţare a întregului parc. Un alt succes al grupului a fost obţinerea unei întâlniri cu directorul Direcţiei de Mediu din cadrul Primăriei Municipiului Bucureşti, care a promis că parcul va fi mai bine administrat în viitor, dar a susţinut în acelaşi timp problema lipsei de spaţiu a Circului şi le-a sugerat oamenilor să accepte ca instituţia să adăpostească animale în parc. Grupul a decis că nu va accepta un astfel de compromis şi va continua să lupte pentru revocarea drepturilor de administrare ale Circului, încercând în acelaşi timp să rezolve probleme mai mici - reinstalarea mobilierului urban în zona administrată de Circ, înlăturarea în întregime a gardului etc.

Campaniile şi oamenii

Cele două campanii descrise au evoluat în jurul a două spaţii publice importante ale cartierului în care lucrăm – bulevardul principal şi parcul. Ambele probleme au stârnit foarte mult interes în rândul oamenilor din cartier, deşi nu din partea aceloraşi oameni. De-a lungul procesului, grupul format la începutul procesului de organizare comunitară, nu a rezistat ca întreg. Oamenii s-au implicat ocazional, în funcţie de interese şi de disponibilitate.

Provocarea în acest moment este să redefinim un grup care să-şi asume resonsabilitatea de a lucra pentru bunăstarea cartierului pe termen lung şi pe probleme variate.

2. Bucureşti, Callatis – A face ca promisiunile să devină realitate

Punctul de pornire

Dacă în cartiere precum Lacul Tei sau Drumul Taberei (zona Favorit), activismul cetăţenilor ne-a convins să intervenim şi să încurajăm ca activităţile de tip civic să se transforme în campanii strategice şi sistematice, povestea a fost diferită în cazul Callatis. Locuitorii din cartier au fost cei care ni s-au adresat, plângându-se de problemele cartierului şi de lipsa răspunsurilor din partea Primăriei.

La fel ca în celelalte cartiere, organizatorul comunitar a început un proces de ascultare, prin interviuri din uşă-în-uşă. Au fost realizate peste 100 de vizite, în perioada mai-iunie 2010. Problemele erau similare cu cele întâlnite în alte zone din Bucureşti: lipsa locurilor de parcare, curăţarea deficitară a spaţiilor verzi şi a străzilor, siguranţa cetăţeanului şi izolarea termică a blocurilor. Multe dintre problemele menţionate erau prea dificil de abordat, aşa că grupul a decis să se ocupe, pentru început, de o problemă mai uşor de rezolvat: curăţarea şi pavarea unei alei dintre două şcoli care lega două zone importante ale cartierului. Aleea semăna cu un drum de ţară - fără trotuar, cu noroi şi iarbă înaltă şi, mai ales, plină de gunoi şi câini comunitari, lucru periculos pentru copiii care trebuiau să o traverseze regulat. A fost nevoie de două luni (septembrie-octombrie 2010), o întâlnire cu un consilier local, o petiţie şi un eveniment public, pentru ca autorităţile locale să cureţe şi să asfalteze aleea.

După primul lor succes, grupul şi-a împrăştiat energia în mai multe direcţii: îmbunătăţirea spaţiilor verzi, a serviciilor de salubritate, colectarea selectivă a deşeurilor etc. Acţiunile lor – petiţii şi întâlniri cu diferiţi oficiali – nu au condus la rezultate clare. Au fost necesare mai multe luni pentru ca liderii grupului să accepte faptul că au nevoie să se concentreze pe o problemă specifică. În cele din urmă, în septembrie 2011, grupul a revenit la problema spaţiilor verzi, de data aceasta punând accent pe modernizarea unui parc din cartier – Parcul Istru.

Modernizarea Parcului Istru – paşi în campanie

Înainte de a se adresa autorităţilor locale, grupul a colectat nevoile şi ideile vecinilor lor cu privire la modernizarea parcului. Pe baza dorinţelor lor şi cu ajutorul unui urbanist, au realizat un plan de lucru detaliat pentru parc (înlocuirea aparatelor de joacă deteriorate şi achiziţionarea de echipamente noi pentru diferite grupuri de vârstă, înlocuirea suprafeţei de nisip cu suprafaţă cauciucată etc.). Cererea, depusă la Administraţia Domeniului Public (APDU) şi la Consiliul Local, a fost susţinută de 80 de semnături din partea locuitorilor din apropierea parcului.

În octombrie 2011, grupul a organizat un eveniment public într-o şcoală din cartier prin care şi-a propus: să aducă împreună locuitorii cartierului în jurul unei cauze comune – renovarea parcului - şi să se folosească de prezenţa acestora pentru a pune presiune şi a obţine un răspuns pozitiv de la autorităţile publice invitate la eveniment. Aproximativ 100 de persoane – copii, părinţi şi bunici –, toţi susţinători ai modernizării parcului, au participat la eveniment. Aflându-se sub presiunea publicului, unul dintre oficialii invitaţi la adunare – directorul adjunct al Administraţiei Domeniului Public – a oferit răspunsuri pozitive la 80% dintre cererile oamenilor.

Temându-se de faptul că promisiunile vor rămâne neîmplinite, grupul a avut o întâlnire faţă în faţă cu acelaşi director adjunct, imediat după eveniment, cu scopul de a dezvolta planul de modernizare al parcului. Întâlnirea s-a încheiat cu un raport semnat de către director, care includea promisiunile făcute în timpul evenimentului public şi angajamentul acestuia de a oferi un răspuns oficial legat de modernizarea parcului în decembrie 2011.

Pentru că răspunsul aşteptat nu a venit la timp, grupul s-a văzut nevoit să continue să pună presiune pe autorităţile publice prin e-mail şi telefon, solicitând respectarea promisiunile făcute în toamnă. În ianuarie, după mai multe apeluri telefonice din partea grupului, directorul adjunct a venit cu un răspuns: parcul urma în principiu să fie reamenajat, dar modernizarea lui era o chestiune de ordin financiar şi depindea de banii alocaţi în bugetul local pe 2012 pentru acest obiectiv. În acest moment, atenţia grupului s-a mutat de la negocierea cerinţelor de amenajare a parcului, la punerea presiunii necesare pentru ca reabilitarea parcului să fie inclusă în bugetul local pe anul 2012.

Profitând de oportunităţi

În ianuarie 2012, propunerea de proiect privind bugetul local al Sectorului 6 pe anul 2012 a fost publicată pe site-ul Primăriei. Îngrijoraţi de faptul că în buget nu se specifica în mod clar alocarea fondurilor pentru modernizarea Parcului Istru, membrii grupului Callatis şi-au unit forţele cu un alt grup din sector – Iniţiativa Favorit - şi împreună cu CeRe au solicitat o dezbatere publică pe marginea bugetului local. Primăria a refuzat să organizeze o asemenea întâlnire, chiar dacă aceasta era o decizie ilegală, şi a aprobat bugetul local aşa cum fusese acesta prezentat iniţial. În luna februarie, în timp ce grupurile se pregăteau să conteste decizia, primăria a publicat un proiect de rectificare bugetară. Încă o dată, ajutate de CeRe, cele două grupuri au profitat de ocazie şi au cerut o dezbatere publică. De data aceasta, Primăria a acceptat să organizeze întâlnirea pe data de 28 februarie. Dezbaterea organizată de Primărie a fost o surpriză atât pentru lideri, cât şi pentru organizatorii comunitari. Deşi bine pregătite pentru o discuţie aprofundată pe marginea bugetului, grupurile de cetăţeni au fost vulnerabile în faţa strategiei primarului care îi invitase la întâlnire pe simpatizanţii săi pentru a discuta despre probleme care nu se aflau pe agenda întâlnirii. Mai mult, primarul a încercat să asocieze grupurile cu partidele de opoziţie, menţionând de nenumărate ori cooperarea dintre aceştia, lucru care a contribuit la agitarea simpatizanţilor săi împotriva grupurilor de iniţiativă. În ciuda reacţiei agresive a primarului, grupului Callatis i s-a promis că se vor aloca 290 000 RON, aproximativ 65 000 Euro, pentru modernizarea parcului şi că lucrările vor începe la data de 1 aprilie 2012.

Un succes cu gust amar

După dezbaterea publică au mai urmat încă două întâlniri intense de negociere cu directorul Administraţiei Domeniului Public. În final, pe 8 aprilie au început lucrările propriu-zise de modernizare a Parcului Istru. Grupul Callatis a reuşit să convingă autorităţile publice să ia în considerare planul lor de amenajare a parcului. Cele mai multe dintre cererile grupului de iniţiativă au fost puse în practică, iar după 9 luni locuitorii beneficiază de un loc de joacă modernizat, de un teren de fotbal şi unul de baschet şi de îmbunătăţiri ale spaţiilor verzi. Cu toate acestea, „bătălia” a lăsat urme. Manipularea, reacţiile agresive şi ameninţările venite din partea primarului şi a altor oficiali au descurajat şi uneori au divizat membrii grupului în timpul campaniei. Reacţia factorilor de decizie nu a fost singurul obstacol pe care membrii grupului au trebuit să-l înfrunte. În cadrul comunităţii au existat opinii divergente, care s-au transformat uneori în conflicte, cu privire la modul în care ar trebui să arate parcul.

Gestionarea dezacordurilor a irosit mult din energia grupului, care s-a simţit epuizat la finalul campaniei. Cu toate acestea, două luni mai târziu, membrii rămaşi în grup se simt pregătiţi să îşi continue munca şi plănuiesc să organizeze un eveniment public pentru a sărbători modernizarea parcului, pentru a identifica noi probleme şi, cel mai important, pentru a atrage noi membri.

3. Favorit, povestea unui cinematograf care uneşte o comunitate şi urneşte o autoritate

În decembrie 2009, CeRe abordează în cadrul proiectului de organizare comunitară zona Favorit din cartierul Drumul Taberei. Pe parcursul a două luni, organizatorul comunitar intervievează 120 de locuitori din zonă şi află care sunt problemele cu care aceştia se confruntă: lipsa locurilor de parcare, câinii comunitari, starea de degradare în care se afla clădirea fostului cinematograf Favorit, spaţiile verzi pline de gunoi, siguranţa locuitorilor în spaţiul public etc.

În 21 aprilie 2010, cu ocazia primei întâlniri a locuitorilor din cartier, au fost votate problemele principale ale zonei. Grupul Iniţiativa Favorit s-a coagulat în lunile care au urmat acestei intâlnirii, în jurul ideii de redeschidere a fostului cinematograf sub forma unui centru cultural comunitar.

Cinematograful Favorit, al doilea cinematograf ca mărime din Bucureşti în perioada funcţionării sale între anii 1964 – 2003, este considerat un element de identitate şi un simbol al cartierului. Din anul 2005 cinematograful a fost închis şi lăsat in paragină. În 2010 Primăria Sectorului 6 a preluat administrarea clădirii de la RADEF – România Film pentru o perioadă de 6 ani.

Grupul acționează, autoritățile reacționează

În primul an de activitate, grupul Iniţiativa Favorit a reuşit să pună reabilitarea cinematografului pe agenda autorităţilor publice şi să sensibilizeze locuitorii zonei cu privire la starea de degradare în care se află clădirea şi la potenţialul acesteia.

Iniţativa Favorit a organizat un eveniment de sensibilizare a locuitorilor din zonă – „Favorit Renaşte" – prin care a reuşit să strângă peste 300 de semnături de susţinere din cartier şi a colectat idei cu privire la funcţionarea viitorului centru cultural comunitar.

La câteva luni după eveniment, în noiembrie 2010, Primăria Sectorului 6 organizează o conferinţă de presă în cadrul căreia prezintă macheta viitorului „mall cultural" Favorit – proiectul fiind prezentat ca o idee mai veche a primăriei, susţinută de alţi oameni politici şi de cultură. Nu au fost menţionate propunerile Iniţiativei Favorit, deşi o parte dintre acestea (sala de spectacole, biblioteca) au fost preluate în proiectul Primariei.

În 2011, Iniţativa Favorit cere fără succes primăriei răspunsuri concrete cu privire la proiect (termene, surse de finantare etc.) şi organizează încă un eveniment public în faţa cinematografului – „Am deschis ochii pentru Favorit", o expoziţie de fotografie – cu scopul de a pune presiune asupra autorităţilor publice în vederea grăbirii procesului de reabilitare a cinematografului. Mai mult, Iniţiativa Favorit reuşeşte să strângă peste 1 000 de semnături de susţinere pe care le înmânează, alături de tablouri din expoziţie, primarului la şedinţa de consiliu local din mai 2011.

În aceeaşi şedinţă, Consiliul Local al Sectorului 6 face primul pas concret în procesul de reabilitare şi alocă bani de la bugetul local pentru realizarea studiului de fezabilitate al Centrului Cultural Favorit. Două luni mai târziu, aceştia se grăbesc să voteze studiul realizat, încălcând termenele de consultare din legea transparenţei decizionale, dar CeRe şi Iniţiativa Favorit forţează primăria să organizeze o dezbatere publică pe tema studiului de fezabilitate, în august 2011. În cadrul dezbaterii publice, membrii Iniţiativei Favorit nu sunt lăsaţi să ia cuvântul, sunt initimidaţi şi apostrofaţi ca fiind nespecialişti în domeniu şi sunt acuzaţi de partizanat politic atunci cand reclamă supraestimarea costurilor.

La următoarea şedinţă de consiliu local, studiul de fezabilitate este votat fără ca propunerile cetăţenilor să fie luate în considerare: prelungirea contractului de comodat cu RADEF - România Film, proprietarul de drept al clădirii; organizarea unui concurs de arhitectură pentru realizarea Centrului Cultural care să prevadă şi consultarea publică, validând astfel nevoile locuitorilor din cartier; crearea unui spaţiu de socializare pentru persoane vârstnice, a unei ludoteci şi a unui spaţiu pentru activităţi destinate tinerilor; estimarea cheltuielilor operaţionale anuale ale funcţionării centrului etc.

Nu numai că propunerile cetăţenilor nu sunt luate în considerare, dar primăria refuză să răspundă întrebărilor Initiaţivei Favorit legate de modul de funcţionare a centrului, necesarul de finanţare al cheltuielilor operaţionale de la bugetul local, sursele de finanţare a lucrărilor pentru realizarea Centrului Cultural Favorit, termenele prevăzute pentru realizarea acestuia etc.

Succes sau eşec? Redefinirea grupului

În ciuda paşilor concreţi realizaţi de autorităţi pentru reabilitarea cinematografului, lipsa transparenţei, dialogul defectuos, atitudinea sfidătoare a autorităţilor şi neluarea în considerare a propunerilor cetăţenilor – îi face pe membrii grupului să se simtă înfrânţi. Istoviţi de luptă, ei

organizează în octombrie 2011 un eveniment de consultare a cartierului şi promovare a campaniei, în urma căruia noi persoane se alătură cauzei şi grupul capătă forţe proaspete.

Grupul continuă să pună presiune pe autorităţi pentru a le determina să continue planurile de reamenajare a cinematografului Favorit: participă constant la şedinţele consiliului local, sesisează Prefectura şi Avocatul Poporului cu privire la nerespectarea legii accesului la informaţii de interes public, informează permanent mass-media şi locuitorii cartierului asupra demersurilor grupului şi reacţiilor primăriei.

Luptând pentru bugetul local

În ianuarie 2012, Consiliul Local Sector 6 votează bugetul local pentru anul 2012 şi alocă fonduri în valoare de 800 000 RON pentru proiectul tehnic Favorit, dar încalcă din nou termenele de consultare din legea transparenţei decizionale (Legea 52/2003). CeRe, Iniţiativa Favorit şi grupul Callatis-Drumul Taberei forţează din nou organizarea unei dezbateri publice în care Iniţiativa Favorit cere: realocarea a 2,3 milioane de euro (atribuite construirii unor statui) reabilitării cinematografului, răspunsuri la întrebările legate de soarta cinematografului Favorit şi solicită igienizarea şi securizarea cinematografului. Deşi au fost confruntaţi din nou cu un tratament dispreţuitor, manipulare şi minciuni din partea autorităţilor, rezultatele dezbaterii nu au întârziat să apară: Primăria reduce la 800 000 euro suma alocată pentru statui, igienizează şi securizează clădirea fostului cinematograf şi transmite grupului în scris răspunsurile referitoare la etapele, calendarul şi sursele de finanţare preconizate pentru reabilitarea Favoritului.

Lărgirea grupului

Ca urmare a informării continue a comunităţii, prin emailuri şi afişe, noi persoane din zonă se alătură grupului. Grupul astfel lărgit îşi defineşte noi obiective pentru continuarea campaniei:

1. Determinarea Consiliului Local Sector 6 să asigure fondurile necesare pentru reabilitarea cinematografului.
2. Monitorizarea contractelor de achiziţii realizate pentru reabilitarea cinematografului.

De-a lungul următoarelor 3 luni grupul participă la trei şedinţe de consiliu local, ia cuvântul şi depune interpelări. Membrii grupului propun consiliului o soluţie care ar eficientiza investiţia şi ar grăbi procesul de reabilitare a cinematografului Favorit: construirea centrului cultural în două etape.

Ca urmare a acestor demersuri, consiliul local scade pentru a doua oară suma alocată realizării statuilor în bugetul local pe 2012 – de la 2,3 milioane euro la 157 000 euro. Diferenţa este realocată construirii de parcări în sectorul 6. Pe site-ul primăriei sunt afişate pentru prima dată, în martie 2012, propunerile şi interpelările grupului de iniţiativă. Primăria organizează licitaţia şi atribuie contractul de achiziţii pentru realizarea Proiectului Tehnic Favorit în data de 28 mai 2012.

Strategia grupului în campania electorală

Pentru a pune pe agenda tututor candidaţilor la funcţia de primar subiectul reabilitării cinematografului, Iniţiativa Favorit organizează pe 5 iunie 2012, cu cinci zile înainte de alegerile locale, un forum de candidaţi.

Atât la eveniment, cât şi ulterior acestuia, grupul primeşte răspunsuri cu privire la reabilitarea cinematografului din partea unui candidat independent cu şanse mari în cursa electorală şi de la directorul de investiţii din primărie. Candidatului liberal absent la eveniment, dar care face o serie de promisiuni în scris legate de reabilitarea cinematografului, câştigă în cele din urmă alegerile. La sfarşitul lui iunie 2012, grupul Iniţiativa Favorit trimite o scrisoare noului primar şi îi solicită acestuia o întâlnire, reamintindu-i promisiunile făcute în timpul campaniei electorale.

Un nou început de relaţie primărie - comunitate?

În iulie 2012, Primăria Sectorului 6 invită în premieră grupul Iniţiativa Favorit, presa şi pe toţi cei interesati de proiect la o sesiune de discuţii. Reprezentanţii primăriei oferă răspunsuri cu privire la planurile de administrare şi funcţionare a Centrului Favorit, promit să informeze şi să consulte cartierul constant prin întâlniri şi prin intermediul unui website, asigură grupul că realizarea centrului va fi finanţată din bugetul local pe anul 2013 şi va fi terminată la finele anului 2014.

Grupul va monitoriza în continuare respectarea promisiunilor şi a termenelor asumate de primărie, va continua să informeze şi să consulte comunitatea locală şi va continua să preseze primăria astfel încât funcţionalităţile clădirii să îndeplinească o mare parte din dorinţele cartierului - club al seniorilor, ludotecă, spaţiu pentru tineri etc.

Organizarea comunitară în Slovacia

Organizarea comunitară a fost introdusă în Slovacia în 1994 atunci când Institutul Naţional Democratic (NDI – organizaţie americană care facilitează tranziţia către democraţie) a lansat un proiect pilot în Trencin, oferind ajutor unor organizaţii care doreau să rezolve probleme la nivel local. Doi ani mai târziu, o a doua etapă a proiectului a început atunci când mai mulţi slovaci au fost instruiţi de NDI şi angajaţi ca organizatori comunitari. Această etapă a durat trei ani, proiectul fiind implementant iniţial în trei oraşe şi ulterior extins în alte trei. Numeroase proiecte şi campanii de succes au fost demarate în această perioadă. În anul 1999 se formează oficial Centrul slovac pentru Organizare Comunitară (CKO).

Proiectele au continuat să crească şi să se diversifice, culminând cu formarea unei organizaţii comunitare separate, la nivel naţional - Cetăţeni în Acţiune. CKO a lucrat în zece oraşe şi sate diferite din Slovacia pe parcursul a opt ani. Din cauza problemelor financiare, Centrul a fost nevoit să îşi restrângă activitatea la două oraşe şi mai este prezent acum în Zvolen şi Banska Bystrica.

Centrul pentru Organizare Comuntară (CKO) este unul dintre membrii fondatori ai Reţelei Europene de Organizare Comunitară - ECON. CKO a ajutat prin training-uri şi consultanţă numeroase alte organizaţii din regiune să înceapă procese de organizare comunitară. Obiectivul CKO este să ajute oamenii să rezolve problemele cu care se confruntă prin strategii de organizare comunitară. În acelaşi timp, CKO face eforturi pentru a construi organizaţii sustenabile de cetăţeni. În ciuda dificultăţilor întâmpinate în dezvoltarea unor astfel de organizaţii, CKO continuă să înveţe şi să îşi îmbunătăţească munca de organizare comunitară.

Banska Bystrica, Radvan – Campania Shell – Victorie în ciuda tuturor aşteptărilor

Cartierul Radvan, construit la începutul anilor 1960, este un cartier tipic socialist din sudul oraşului Banska Bystrica. Aproximativ 10.000 de cetăţeni locuiesc aici. La începutul anului 2000, au apărut zvonuri cu privire la construcţia unei noi benzinării într-o zonă pietonală a oraşului. Cetăţenii nu au fost de acord cu aceste planuri aşa că au apelat la ajutorul CKO pentru a demara o campanie împotriva construcţiei benzinăriei. Oamenii erau nemulţumiţi de faptul că au fost ignoraţi în momentul în care s-a luat decizia şi au înţeles că aveau nevoie de o altfel de abordare.

Astfel, un grup de cetăţeni a fost format cu scopul de a împiedica construcţia benzinăriei în zona pietonală a cartierului. Ideea contactării CKO pentru ajutor a venit din partea a trei cetăţeni care ştiau despre alte astfel de iniţiative care avuseseră success în alte zone din oraş.

Nenumărate acţiuni au avut loc pe parcursul a doi ani şi jumătate de campanie (2000–2003), cele mai importante fiind:

- O petiţie iniţială a fost depusă la Consiliul Local. Nimeni nu ştia despre ce benzinărie era vorba, dar erau cunoscuţi investitorii locali (aceste evenimente aveau loc înainte ca Legea liberului acces la informaţiile de interes public să fie adoptată în Slovacia).
- Un protest s-a desfăşurat în locul unde urma să fie construită benzinăria, cu o zi înainte de votul din Consiliul Local care urma să stabilească dacă planurile de construcţie vor continua sau vor fi oprite. Primarul oraşului a participat la protest, invitând cetăţenii la o discuţie în ziua urmatoare pentru a încerca să clarifice situaţia. Delegaţia a mers la sediul Consiliului Local doar ca să afle că votul avusese deja loc, iar decizia luată era în favoarea construirii benzinăriei.
- Expunerea unui banner de-a lungul a două balcoane din zona pietonală în care urma să fie construită benzinăria. Pe banner erau afişate voturile din Consiliul Local, astfel că locuitorii din cartier puteau vedea cine a votat în favoarea proiectului şi cine împotrivă.
- O dezbatere publică la care a fost invitat primarul pentru a-l convinge să respingă proiectul de construire a benzinăriei. Şansele de reuşită ale dezbaterii erau mici, însă mesajul transmis autorităţilor a fost acela că cetăţenii nu sunt de acord cu astfel de iniţiative şi nici cu modul în care deciziile privitoare la proiect au fost luate.
- O serie de acţiuni au fost întreprinse pentru ca cetăţenii să poată participa la audierile publice desfăşurate pe marginea proiectului. Autorităţile ştiau că mulţi cetăţeni doresc să participe la dezbaterile publice şi că se opun proiectului. Ei au încercat să manipuleze procesul pentru a împiedica cetăţenii să participe. Acţiunile autorităţilor au atras atenţia Curţii Consituţionale, care a demarat o investigaţie asupra legalităţii situaţiei. Implicarea Curţii Consitituţionale a dus la încetinirea proiectului.
- După un an şi jumătate, cetăţenii au aflat numele companiei petroliere care plănuia să deschidă noua benzinărie - Shell. Liderii l-au invitat pe directorul Shell Slovacia la o discuţie pe seama proiectului. La intâlnire, directorul a promis să ia în considerare nevoile şi preocupările grupului cu privire la proiect, însă după ce aceasta s-a consumat a ignorat scrisorile şi telefoanele venite din partea cetăţenilor.
- La câteva luni după întâlnirea cu directorul Shell, grupul s-a alăturat altor cinci mişcări asemănătoare la nivel naţional şi împreună au pregătit un plan comun de acţiune, iniţial protestând în faţa sediului Shell din Bratislava. Ulterior s-au organizat proteste la staţiile Shell din 5 oraşe din Slovacia, inclusiv Banska Bystrica.
- O întâlnire a fost organzată la iniţiativa primarului pentru a vedea dacă cele două părţi pot să se pună de acord cu privire la o nouă locaţie a benzinăriei. Reprezentanţii Shell nu au fost de acord cu alternativa propusă.

- Liderii grupului au hotărât să organizeze un protest de două ore prin care au blocat efectiv staţiile Shell într-o vineri după-amiază, în perioada de vârf a vânzărilor. Grupul s-a folosit de eveniment şi pentru a lansa un boicot împotriva benzinăriilor Shell. Ei au strâns formulare prin care oamenii promiteau să nu mai cumpere benzină de la companiile Shell şi nici să achiziţioneze alte produse până când Shell nu promitea să renunţe la proiectul din Radvan.
- Membrii reţelei CEE CN (Central and Eastern European Citizens Network) au decis să se alăture boicotului şi au trimis scrisori către sediul central al Shell din Londra.
- Un alt protest a fost organizat în faţa sediului Shell din Bratislava pentru a „sărbători" onomastica directorului Shell Slovacia. 30 de persoane din mai multe oraşe din ţară au protestat în acea zi în haine festive, aducând cu ei şi primele 1 000 de formulare de boicot.

La două luni de la evenimentul onomastic, Shell a anunţat că va renunţa la planurile de a construi staţia de benzinărie de la Radvan. După aproape nouă luni de la anunţarea deciziei de a opri planurile de construcţie, Curtea Constituţională a decis că procesul de audiere publică a fost manipulat. Astfel, Curtea a stabilit un precedent legal pentru audierile publice în Slovacia. La câteva luni de la această victorie, o problemă similiară a apărut în zonă. De data aceasta, primăria a chemat grupul civic pentru a discuta şi negocia noul proiect. Sistemul se schimbase.

Multe provocări au fost întâmpinate în această campanie, inclusiv ameninţarea cu pierderea locurilor de muncă adusă liderilor grupului. Mesajul în presa locală imediat după boicot a fost „cetăţenii care terorizează” staţia de benzinărie. Activiştii au fost constant criticaţi în public pentru „împidicarea dezvoltării oraşului”.

Campania a fost unică în multe feluri. A început cu o criză şi nu cu un proces de ascultare. A durat mai mult de doi ani şi jumătate. Grupul de cetăţeni încerca să influenţeze atât o companie, cât şi autorităţile publice. A fost nevoie de acţiune constantă, iar evaluarea care a urmat campaniei a arătat că puterea grupului a venit mai mult din permanenta enervare a „ţintelor” şi nu din dimensiunea grupului. În final, campania a avut nevoie de sprijinul altor grupuri din Slovacia şi din regiunea Europei Centrale şi de Est pentru a avea suficientă putere.

Organizarea comunitară în Republica Moldova

Organizarea comunitară se poate dezvolta atât în contextul unei „pieţe puternice”, cât şi într-o „piaţă slabă”. Mai exact, aceasta înseamnă că în unele oraşe şi sate există resurse însă acestea nu sunt distribuite echitabil sau în funcţie de priorităţi, caz în care cerinţele organizaţiilor comunitare se învârt în jurul unei distribuţii echitabile şi eficiente a resurselor. Dar în contextul unei pieţe slabe, autorităţile locale nu au resursele financiare şi umane necesare pentru a rezolva problemele localnicilor. Aceasta este şi situaţia din Cantemir şi Cahul, Republica Moldova. Aici, organizarea comunitară desfăşurată de Asociaţia Cetăţenilor cu Iniţiativă şi de Centrul CONTACT-Cahul a avut două caracteristici principale. În primul rând, s-a apelat la autorităţi pentru soluţionarea problemelor, pentru ca ulterior să se ceară şi sprijinul şi resursele locuitorilor pentru a se produce îmbunătăţirile dorite la nivel local. În al doilea rând, cele două organizaţii şi-au dat seama că pentru a produce o schimbare semnificativă în localităţile lor, dar şi în toată Moldova, organizarea comunitară trebuie să se extindă şi să conecteze grupurile de cetăţeni existente sau viitoare pentru a avea astfel puterea necesară de a cere schimbări la nivel regional şi naţional.

Asociaţia Cetăţenilor cu Iniţiativă şi Centrul Contact sunt în proces de a construi relaţii cu finanţatori pentru a crea un plan pe termen lung de extindere a organizării comunitare şi în alte

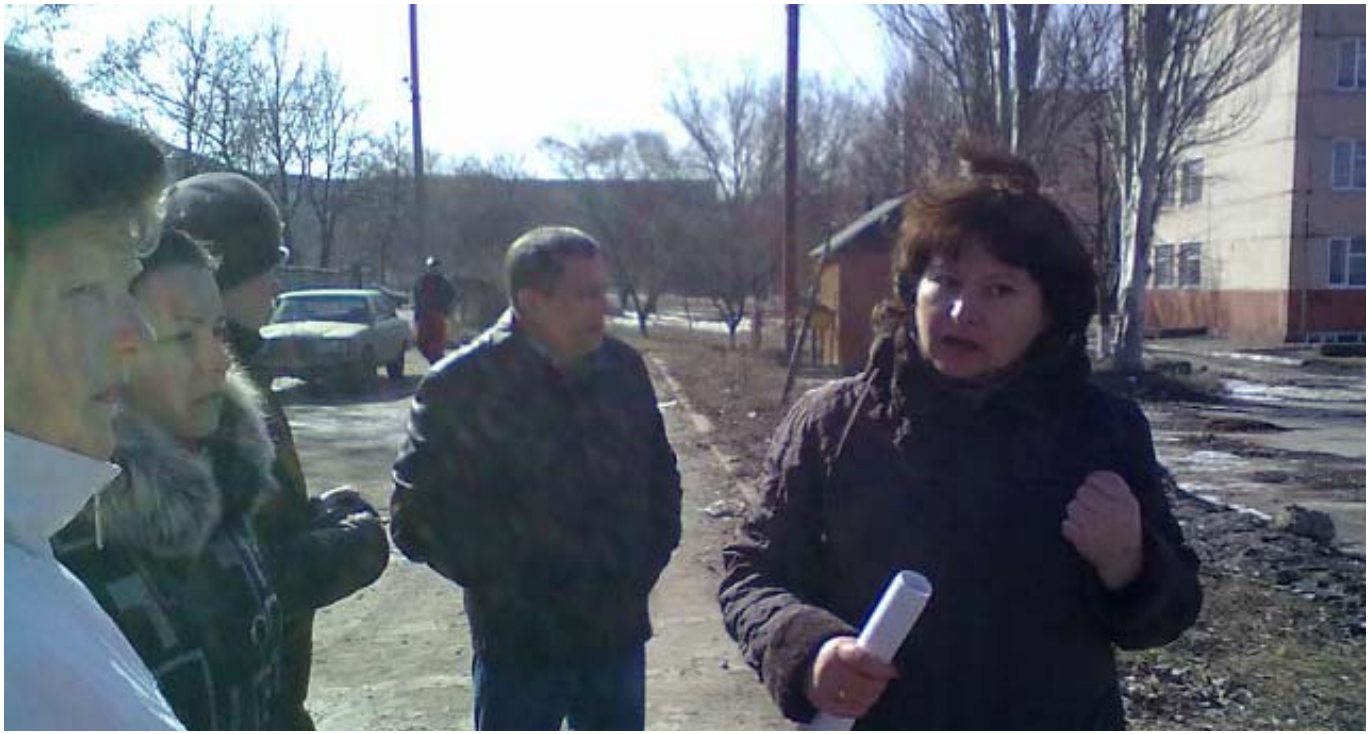

sate şi oraşe, inclusiv crearea unui Centru Moldovean de Organizare Comunitară. Centrul ar urma să asigure instruire, consultanţă şi sprijin în unirea eforturilor locale în jurul unor campanii la nivel regional şi naţional.

1. Cahul, Cetățeni în acțiune

„Dorinţa de a trăi mai bine în cartierul „Micro-15" este scopul nostru, al membrilor grupului „Cetăţeni în Acţiune", acesta ne uneşte şi ne dă forţă pentru a acţiona împreună în rezolvarea problemelor care ne afectează viaţa în comun."

Oraşul Cahul, cu o populaţie de puţin peste 40.000 de locuitori, este al 5-lea ca mărime din Republica Moldova, dar al 3-lea ca dezvoltare economică şi importanţă socială. Oraşul este însă fragil în ceea ce priveşte ocuparea forţei de muncă, nivelul de dezvoltare economică şi implicarea cetăţenilor în procesul decizional. Descurajaţi şi aproape indiferenţi de tot ce înseamnă autorităţi publice locale, cetăţenii simplii încep să înveţe „că statul este pentru cetăţeni şi nu cetăţenii pentru stat".

În acest scop, Centrul CONTACT-Cahul, cu o experienţă de aproape 15 ani în dezvoltare comunitară, pune în practică, din luna septembrie 2011, un alt tip de abordare, nou pentru Republica Moldova – organizarea comunitară – în unul dintre cele mai mari cartiere din oraşul Cahul – „Micro-15". Acest cartier a fost ales datorită numarului mare de blocuri (12), existenţa unor iniţiative locale de mobilizare comunitară şi faptul că acesta este un cartier dezvoltat din punct de vedere al infrastructurii educaţionale (liceu, grădiniţă, biblioteci), economice şi sociale.

Cum am început

Timp de 3 luni (octombrie-decembrie) am mers în cartier, am bătut la uşile locatarilor, am făcut cunoştinţă şi am discutat cu copii, elevi, părinţi, bunici, directori de instituţii şi întreprinderi, reprezentanţi ai ONG-urilor şi agenţi economici. În urma numeroaselor conversaţii, am colectat informaţii despre cum ar dori cetăţenii să arate cartierul în care locuiesc, care sunt problemele care le afectează viaţa şi pe cine văd ei responsabili de soluţionarea acestora. Printre principalele probleme se enumeră: lipsa unui complex de joacă special amenajat pentru copii, starea defectuoasă a punctelor de colectarea a deşeurilor din cartier, insecuritatea proprietăţilor din cartier, colectarea neregulată a deşeurilor, lipsa unei staţii de autobuz etc.

Instituirea grupului de inițiativă „Cetățeni în Acțiune" în cartierul „Micro-15"

În data de 26 februarie, în incinta sălii de festivităţi a liceului teoretic din cartier, în jur de 50 de locatari s-au adunat în cadrul adunării generale a locuitorilor cartierului Micro-15, organizate şi desfăşurate de locatarii ghidaţi de Centrul CONTACT-Cahul. Au fost prezentate problemele majore care afectează viaţa oamenilor din cartier. Toate problemele au fost discutate, analizate, trecute prin filtrul posibilităţilor de rezolvare ca mai apoi, prin votul cetăţenilor, să fie prioritizate astfel:

1. deteriorarea gravă a unei porţiuni de drum din mijlocul cartierului;

2. lipsa condiţiilor de joacă şi agrement pentru copiii şi tinerii din cartier;
3. nesiguranţa persoanelor, proprietăţii publice şi private din cauza lipsei unor sisteme de supraveghere video în cartier.

Documentare şi acțiune

Pentru a trece la acţiune în rezolvarea acestor probleme s-au constituit grupuri de lucru care au cercetat posibilele căi de soluţionare, s-au documentat asupra problemelor, au schiţat paşii de intevenţie şi au trecut la acţiune. Etapa de documentare a durat 3 luni (martie-mai), timp în care am identificat lungimea exactă a drumului, care este statutul porţiunii de drum, cine este responsabil de soluţionarea problemei, cine ne poate sprijini etc. De asemenea, am cercetat şi spaţiile unde ar putea fi construit complexul de joacă, cum dorim să arate acesta şi am schiţat următorii paşi: am scris o petiţie primarului prin care i-am adus la cunoştinţă situaţia drumului din cartier şi nevoia de a fi reparat; am mers în audienţă la viceprimarul oraşului şi am expus problemele cartierului, după care a urmat o întîlnire în cartier între membrii comitetului de cercetare, viceprimar şi câţiva specialişti din cadrul Primăriei Cahul– secţia Drumuri şi secţia Arhitectură.

Cetăţenii împreună cu reprezentanţii primăriei au identificat câteva spaţii unde pot fi amenajate terenuri de joacă pentru copii, specialiştii primăriei au făcut măsurătorile necesare şi au realizat, la solicitarea grupului de iniţiativă din cartier, devize de cheltuieli pentru reparaţia şi plombarea segmentelor de drum, au discutat despre starea deplorabilă a punctului de colectare a deşeurilor spre care nu există căi de acces practicabile, problemele iluminării stradale, câinilor vagabonzi etc. În cadrul întâlnirii au fost discutate şi posibilităţile de colaborare şi sprijin din partea primăriei pentru soluţionarea problemelor semnalate de cetăţeni.

Au urmat multe încercări formale şi mai puţin formale de atragere a atenţiei administraţiei asupra problemelor cartierului – petiţii, întâlniri cu reprezentanţii primăriei etc. Cel mai adesea răspunsul primit era unul şi acelaşi – „Bugetul oraşului nu dispune de astfel de resurse!”, „Nu veniţi să cereţi, veniţi cu soluţii” şi „Astea pentru primărie nu sunt probleme prioritare, noi avem de rezolvat altele”.

Dacă iniţial cetăţenii au încercat să lucreze pe grupuri pentru identificarea soluţiilor la toate problemele prioritizate, ulterior au înţeles că este dificil şi trebuie să se concentreze pe o singură problemă. Au dat astfel prioritate problemei legate de lipsa unui complex de joacă pentru copii.

Grupul a organizat o campanie de salubrizare a cartierului, astfel fiind curăţat şi spaţiul unde se dorea amenajarea complexului de joacă. Însă, spre dezamăgirea oamenilor, autorităţile locale nu au venit nici măcar să salute iniţiativa cetăţenilor şi nici nu şi-au respectat promisiunea de a veni să transporte deşeurile la locurile special amenajate. Abia după 3 săptămâni şi la insistenţa continuă a cetăţenilor, reprezentanţii serviciului de salubrizare au colectat deşeurile din cartier.

Cetăţenii au încercat să găsească şi alte soluţii la problemele care-i afectează. Într-un atelier de lucru organizat de echipa CONTACT-Cahul grupul de iniţiativă a învăţat cum se scrie un proiect şi a elaborat o schiţă de proiect pentru obţinerea unei finanţări pentru crearea terenului de joacă. Depunerea proiectului necesita însă confirmarea contribuţiei primăriei, dar acest fapt s-a lăsat mult aşteptat din cauza procedurilor birocratice ale instituţiilor de stat. Tot cetăţenii au propus să se lanseze

o campanie de strângere de fonduri „Să readucem zâmbetele pe feţele copiilor noştri”, campanie care continuă şi astăzi.

Descurajaţi, dar nu resemnaţi, insistenţi, dar blocaţi de atitudinea guvernanţilor, membrii grupului au încercat să găsească şi alte soluţii. Iniţiativa de negociere cu autorităţile locale a fost preluată de doi membri ai grupului. Ingineri calificaţi, economişti, jurişti din cartier au sprijinit grupul în demersurile sale.

A fost elaborat proiectul complexului de joacă în baza topografiei terenului şi devizului de cheltuieli. S-a mai trimis o petiţie primăriei prin care se solicita contribuţia financiară de 12 000 MDL pentru amenajarea terenului de joacă din cele circa 20 000 MDL necesari. Răspunsul s-a lăsat aşteptat şi de data aceasta.

În data de 5 august s-a organizat evenimentul de mobilizare comunitară sub numele „Să readucem zâmbetele pe feţele copiilor noştri!” cu program pentru copii şi expoziţie de fotografie, care a avut ca scop sensibilizarea şi determinarea autorităţilor publice locale să ia atitudine privind necesitatea reamenajării terenului de joacă. În urma evenimentului au fost colectate 75 de semnături de la susţinătorii grupului ”Cetăţeni în acţiune” şi o nouă petiţie a fost scrisă şi trimisă primarului oraşului Cahul.

Victorii şi promisiuni

După toate petiţiile adresate Primăriei Cahul, presiunile cetăţenilor, evenimentele organizate în comunitate, discuţiile cu administraţia, presiune mediatică, a urmat şi răspunsul autorităţilor. Primarul şi viceprimarului au vizitat cartierul şi au promis alocarea resurselor necesare (peste 100 000 MDL) pentru construirea terenului de joacă. Banii urmează să fie alocaţi de Consiliul Raionului Cahul. De asemenea, Centrul Pro-Europa Cahul a promis 12 000 MDL ca sprijin pentru amenajarea terenului de joacă. Agenţi economici din zonă şi consilieri locali au oferit deja o parte din materialele necesare pentru realizarea complexului.

Promisiunile făcute de autorităţile publice din Cahul au arătat că oficialii iau în considerare şi acordă atenţie cerinţelor cetăţenilor mai mult decât o făceau înainte. Dincolo de terenul de joacă, cetăţenii au introdus pe lista de priorităţi din 2013 si reparaţia drumului din cartier. Rămâne de văzut dacă aceste promisiuni vor deveni realitate.

„Bate fierul cât e cald!" şi „Cere şi ţi se va da!" se dovedesc a fi din nou vorbe adevărate.

2. Cantemir – Câştigând un nou scuar şi teren de joacă în cartier

Asociaţia Cetăţenilor cu Iniţiativă (ACI) este prima organizaţie din Republica Moldova care a folosit metoda de organizare comunitară şi a obţinut rezultate notabile, atât la nivelul implicării cetăţenilor cât şi prin îmbunătăţirile concrete pe care le-a obţinut. Rezultatele sunt cu atât mai importante cu cât au fost obţinute într-un context defavorabil: gradul scăzut de participare a cetăţenilor la viaţa publică, reacţiile agresive şi acuzele autorităţilor publice în faţa iniţiativei cetăţenilor, lipsa de resurse financiare a oraşului Cantemir, un oraş de aproximativ 5 000 de locuitori din sudul Moldovei. Începând cu toamna anului 2011, ACI a demarat un nou proces de organizare comunitară în oraşul Cantemir. Eforturile organizatorului comunitar s-au concentrat pe „centrul" oraşului, o zonă degradată cu o populaţie îmbătrânită, apatică şi cu mulţi chiriaşi al căror interes pentru dezvoltarea şi aspectul zonei este foarte scăzut.

În urma procesului de ascultare prin interviuri din uşă-în-uşă au fost identificate o serie de probleme legate de infrastructură, starea spaţiilor verzi, sistemul de salubritate, iluminatul public etc. În topul listei s-a aflat însă lipsa spaţiilor de socializare şi agrement pentru copii, tineri şi adulţi, problemă care a fost de altfel abordată de unul dintre grupurile de lucru formate. Membrii grupului şi-au propus să lupte pentru amenajarea unui loc de agrement care să cuprindă şi un teren de joacă pentru copii.

Campanie pentru amenajarea unui scuar cu loc de joacă

Pentru a-şi atinge obiectivul, grupul şi-a propus:

1. Să convingă administraţia oraşului să aloce un teren pentru amenajarea unui loc de petrecere a timpului liber, destinat copiilor, tinerilor şi adulţilor.
2. Să convingă administraţia să amenajeze şi să doteze acest teren, pe care oamenii l-au numit „scuar cu teren de joacă".

Pentru primul obiectiv, a acţionat mai mult grupul de părinţi (preponderent mame), prin demersuri verbale şi scrise către autorităţi, prin întâlniri cu primarul (în cadrul uneia dintre ele s-a identificat un teren potrivit scuarului), şi convorbiri cu consilierii oraşului. În urma unei mese rotunde organizate de către grupul de femei, în luna octombrie 2011, administraţia a acceptat: să pună în discuţie subiectul, să colaboreze cu liderii pentru definitivarea mărimii scuarului, să aloce o parte din resursele financiare necesare amenajării terenului (16 mii de MDL pentru balansoare) şi să participe şi cu muncă voluntară la amenajarea acestuia. Părinţii au fost de acord să efectueze campanii de mobilizare a locuitorilor şi să strîngă în paralel fonduri. Anumite structuri din administraţie au tărăgănat însă procesul, astfel, liderii au fost nevoiţi să recurgă la tactici de presiune. Acestea au dat roade – Consiliul Orăşenesc a decis să aloce un teren de 106,4 m^2, din centrul oraşului pentru amenajarea unui scuar cu teren de joacă.

Pentru îndeplinerea obiectivului doi – dotarea terenului de către administraţie – s-a lucrat în paralel cu două grupuri distincte: grupul tinerilor şi grupul părinţilor. Administraţia a promis fără ezitare că va amenaja acel teren, dar inacţiunile acesteia au demonstrat grupului că trebuie să pună în continuare presiune pentru a obţine rezultate prin:

1. **O campanie de petiţii şi scrisori adresate autorităţilor locale şi raionale.** În luna aprilie, părinţii copiilor din oraş, de la grădiniţa nr. 2 şi alte persoane (grupul femeilor-lidere) au cerut alocarea resurselor financiare necesare pentru amenajarea scuarului, mai exact 18 mii de lei (aprox 1 000 euro) pentru achiziţionarea unui tobogan şi 20 mii lei contribuţie pentru amenajare de la Consiliul Raional. Cererile lor s-au izbit de refuzul autorităţilor motivat de lipsa mijloacelor financiare.

2. **Activităţi de responsabilizare şi presiune:**
   - Acţiunea din 30 martie pentru salubrizarea terenului obţinut, la care au participat locuitorii, tinerii, dar şi administraţia şi întreprinderea municipală de salubrizare.
   - Clubul de dezbateri cu tinerii şi cu primarul din aprilie (s-a discutat aportul administraţiei şi al comunităţii la amenajarea scuarului), în urma cărora s-a obţinut promisiunea scrisă din partea primăriei că se vor instala bănci şi coşuri de gunoi.
   - Masa rotundă din mai 2012 la care au participat membrii administraţiei publice locale, tineri, profesori, părinţi, şi în cadrul căreia s-a promis iluminarea scuarului, instalarea antenei Wi-Fi, amenajarea ghivecelor de flori până la începutul lunii iunie 2012, promisuni care nu s-au realizat.
   - „Discoteca picilor" de la 1 iunie: acţiune de sensibilizare şi responsabilizare a autorităţilor, la care au participat peste 150 de persoane.
   - Discoteca cu tematică „Şi tinerii au nevoie de spaţiu". Rezultat: discoteca a fost stopată după 30 de minute de către colaboratorii poliţiei, pe motiv că primarul nu a informat organele de drept despre acţiune.
   - Acţiunea „Cu copiii – în excursie la Primărie" din 18 iunie. Mămicile au pichetat biroul primarului, demonstrându-i cît de mare este nevoia unui spaţiu amenajat.
   - Publicarea unor materiale în presa locală.

Reuşite

În urma acţiunilor desfăşurate în perioada martie - august, au fost obţinute rezultate concrete: un scuar delimitat, amplasat într-o zonă liniştită, unde se adună multă lume pentru recreaţie şi comunicare şi unde au fost instalate 10 bănci, 3 leagăne pentru vârsta de 3-7 şi 7-14 ani, 1 balansoar, 1 nisipieră, 6 coşuri de gunoi, un topogan, un minicomplex sportiv, amenajări florale etc.

Mai mult decât rezultatele vizibile de care beneficiază locuitorii cartierului, un alt tip de rezultate au mai fost obţinute în urma procesului de organizare comunitară:

- Oamenii au realizat că pentru soluţionarea problemei trebuie şi pot să se implice, că dacă sunt mulţi, bine organizaţi şi consecvenţi formează o putere, care funcţionează.
- Oamenii au deprins arta şi cultura negocierii, au înţeles că solicitarea rezolvării unei probleme nu înseamnă neapărat atac la persoană, ci e un drept şi au învăţat să-şi asume responsabilităţi.

- S-au format 7 lideri cu capacitate de implicare şi responsabilitate care sunt vizibili în oraş şi care servesc drept model pentru alţi cetăţeni. Puterea modelului a inspirat de altfel un grup de părinţi din cartierul învecinat să amenajeze un mini teren de joacă pentru copiii lor drept în faţa blocului lor.
- S-a trezit sentimentul de coeziune al oamenilor, care până acum parcă nu aveau nimic în comun.
- S-a redus din scepticismul cu care autorităţile îi priveau pe cetăţeni la începutul acestei campanii.

Obstacole

Provocările procesului de organizare comunitară au venit pe de o parte din atitudinile şi temerilor oamenilor, pe de altă parte din reacţiile şi comportamentul administraţiei locale.

Încrederea oarbă a oamenilor atunci cînd autoritatea promite, frica de consecinţele participării în acţiuni deschise de presiune şi sensibilizare, incapacitatea şi teama cetăţenilor de a lua decizii, de a vorbi în public, de a-şi asuma responsabilităţi, practic de a fi lideri, sunt doar câteva dintre obstacole.

Acestea au fost cumulate cu practica administraţiei de a se eschiva de responsabilităţi şi de a trimite oamenii de la o instituţie la alta, consolidând ca justă atitudinea celor care stau de-o parte şi spun sceptic „...dacă nu aveţi altceva mai bun de făcut!!!”. Mai mult, autorităţile au folosit realizările acestor grupuri pentru publicitatea lor, dezinformând publicul cu privire la scuar şi la alte acţiuni.

Lecții învățate şi planuri de viitor

Pentru a îmbunătăţi participarea oamenilor în procesul de organizare comunitară, este nevoie de activităţi de instruire constantă a grupurilor implicate şi chiar a autorităţilor vizavi de modalităţile de colaborare cu grupurile de iniţiativă. Vizitele de schimb de experienţă în localităţile care au succese ar încuraja grupurile de cetăţeni să se implice sau să continue astfel de activităţi. Ar fi nevoie de asemenea de editarea unui buletin informativ pentru o informare mai veridică a locuitorilor, iar la şedinţele grupului prezenţa consilierilor locali ar fi oportună.

Grupul îşi va continua activitatea în următoarele luni pentru a definitiva amenajarea scuarului cu spaţii pentru comunicare – adunări, întruniri, concerte – şi amenajarea unei scene de vară şi va încerca să implice cât mai mult tinerii în acest proces.

Organizarea comunitară în Polonia

Metodele de organizare comunitară au fost folosite de opoziţia anticomunistă în anii ‘70 şi ‘80. Mişcarea, care a pornit cu câteva persoane la început s-a dezvoltat treptat într-un sindicat sub care s-au organizat câteva milioane de oameni şi care a avut o influenţă directă asupra schimbării sistemului politic în Polonia.

O caracteristică a societăţii poloneze este că membrii acesteia se organizează şi se unesc doar în perioade de criză şi de tulburări sociale. În situaţii de pace şi stabilitate, oamenii nu sunt pătrunşi de spiritul civic şi se concentrează aproape exclusiv pe viaţa personală şi pe propria bunăstare. Răspunsul la atomizarea societăţii poate fi organizarea comunitară, o metodă care îi învaţă pe oameni cum să coopereze şi cum să contribuie la binele comun. Asociaţia Bona Fides este prima organizaţie non-profit din Polonia care a început să lucreze cu o comunitate locală folosind metoda de organizare comunitară.

Katowice – Rezolvând o problemă uzuală în cartier: lipsa locurilor de parcare

Katowice este un oraş în Silezia, în Polonia de sud. Este districtul central al Metropolei Sileziei superioare. În Katowice trăiesc aproape 300.000 de locuitori. Este centrul ştiinţei, culturii, industriei, comerţului şi transporturilor şi de asemenea un centru pentru exploatările de cărbune şi fier.

Asociaţia Bona Fides este o organizaţie independentă, non-profit şi neafiliată politic, ale cărei proiecte principale au ca obiectiv creşterea calităţii şi a transparenţei vieţii publice locale şi creşterea participării cetăţenilor la luarea deciziilor care privesc oraşul. Asociaţia Bona Fides a început să implementeze un proiect de organizare comunitară în iunie 2011.

Alegerea cartierului

În prima lună, organizatorul comunitar a ales cartierul potrivit pentru a începe un proces de organizare comunitară. În Katowice sunt multe centre locale şi de asistenţă socială, dar organizatorul comunitar a vrut să demareze proiectul într-o zonă în care lipsesc astfel de centre. Astfel, a fost ales Bogucice –unul dintre cele mai vechi districte din Katowice. Majoritatea locuitorilor districtului au lucrat în minele de cărbune actualmente închise. Este o zonă neglijată, care îmbină clădiri datând din secolul al XIX-lea cu construcţii recente. Organizatorul comunitar a început prin a discuta cu oamenii pentru a-i cunoaşte şi a descoperi care sunt interesele acestora. După o analiză iniţială, a decis să restrângă aria şi să se concentreze pe cartierul Franciszek Ścigała, acolo unde comunitatea a încercat în trecut să lucreze împreună pentru a soluţiona diferite probleme locale.

Un început dificil

La începutul muncii sale, organizatorul comunitar a încercat să intre în contact cu persoane cunoscute din acea zonă, dar strategia s-a dovedit a fi ineficientă. Alte încercări – abordatul oamenilor în parc şi pe stradă – s-au dovedit şi ele a fi zadarnice. Oamenii erau neîncrezători, nu doreau să se întâlnească cu organizatorul comunitar şi nu vroiau să-şi lase datele de contact.

În această situaţie, organizatorul comunitar a decis să meargă din uşă în uşă împreună cu un voluntar al organizaţiei Bona Fides. Procesul de ascultare a durat 3 luni. În acest timp, 80 de locuitori din Bogucice au fost vizitaţi, ceea ce a ajutat la atragerea unui grup de oameni interesaţi şi a câtorva lideri locali.

În octombrie 2011, organizatorul comunitar a început să lucreze cu liderii identificaţi. Aceştia au stabilit şi organizat prima întâlnire cu locuitorii din Bogucice, care a avut loc în noiembrie. 25 de persoane au fost invitate la această întâlnire, dar numai 7 s-au prezentat. Nu a fost un succes, din cauza prezenţei scăzute, dar liderii au fost stăpâni pe situaţie. În timpul întâlnirii, s-a dezbătut cu privire la numele grupului şi au fost prezentate problemele pe care organizatorul comunitar le descoperise în timpul procesului de ascultare. Un alt subiect abordat a fost atragerea de noi participanţi şi membri. Liderii au decis să-şi informeze vecinii şi rudele şi să afişeze invitaţii pentru următoarea întâlnire în scările de bloc.

Deşi prezenţa a fost mult mai ridicată – 30 de persoane au participat la întâlnirea din decembrie – şi de data aceasta au apărut provocări. Unele persoane care locuiau în alte zone din Katowice aşteptau din partea liderilor şi organizatorului comunitar să le rezolve problemele. Atunci când s-a clarificat faptul că rezidenţii trebuie să ia problemele în propriile mâini, unii dintre participanţi au părăsit întâlnirea. La început, totul a fost destul de haotic şi greu de gestionat. Nu toate obiectivele au fost îndeplinite – numele grupului nu a fost stabilit şi nu au fost împărţite sarcini. De asemenea, grupul nu a reuşit să aleagă problema care urma să fie abordată. Întâlnirea a reprezentat totuşi un exerciţiu bun pentru lideri şi o lecţie importantă pentru viitor.

Din noiembrie 2011, întâlnirile locuitorilor au avut loc regulat şi au devenit din ce în ce mai productive. Liderii au devenit profesionişti în acest domeniu. Pentru câteva luni grupul a avut dificultăţi în a alege subiectul prioritar, dispersându-şi energia şi ideile în mai multe direcţii care s-au dovedit a fi nişte puncte moarte. Liderii au început să se simtă frustraţi de lipsa de acţiune.

Într-un sfârşit, grupul s-a hotărât să se ocupe de faptul că primarul din Katowice nu mai vizitase de multă vreme Bogucice. Grupul a decis să aranjeze o întâlnire cu el şi a trimis o invitaţie la primărie. Câteva zile mai târziu, primarul din Katowice a acceptat invitaţia, dar s-a dovedit că nu a fost singurul care a făcut-o – câteva organizaţii locale şi instituţii s-au alăturat întâlnirii. Voluntarii au simţit că acestea şi-au asumat meritele pentru invitaţia făcută de ei. Cu toate acestea, întâlnirea s-a dovedit a fi importantă pentru că grupul şi-a atins unul dintre obiective – au decis să îşi promoveze noul nume – „Iniţiativa vecinilor" sau „Nasze Osiedle Ścigały" în poloneză.

Alegerea problemei parcărilor şi demersurile făcute

La întâlnirea din martie 2012, grupul a ales o problemă pe care să o abordeze – lipsa locurilor de parcare din vecinătatea zonei rezidenţiale. Au cercetat această problemă şi au găsit o soluţie care să o remedieze: au identificat un teren viran unde se putea construi noua parcare. Mai mult, au aflat că Primăria din Katowice nu avea niciun plan cu acel teren. În acest context, grupul a decis să acţioneze. Mai întâi, şi-au construit argumentele şi au verificat:

- de cât spaţiu de parcare au nevoie proprietarii din Ścigały (câte maşini sunt parcate în general şi câte dintre ele sunt parcate pe stradă);

- dacă locuitorii doresc noi locuri de parcare;
- câte garaje au fost demolate recent;
- cât de mare este terenul identificat şi dacă este fezabilă construcţia unei parcări pe acest spaţiu;
- câte locuri de parcare au fost realizate în Katowice în ultimii 2 ani;
- ce buget alocă Primăria din Katowice unor astfel de obiective.

Ulterior, grupul a promovat ideea unui număr mai mare de parcări în cartier şi a organizat un eveniment exact în locul unde voiau să aibă spaţiul de parcare. Locuitorii din Ścigały şi mass-media au fost anunţaţi cu privire la acest eveniment. În acelaşi timp, grupul a trimis o scrisoare primarului din Katowice şi i-a cerut o întrevedere în iunie. Voluntarii au muncit din greu, confecţionând maşini din carton şi decupând fotografii din ziare şi amplasându-le pe terenul viran – „viitorul nostru parc de maşini". În timpul evenimentului, în aproximativ două ore, grupul a strâns peste 100 de semnături în favoarea ideii, iar oamenii au avut o atitudine pozitivă cu privire la propunerea grupului. Evenimentul s-a ţinut sâmbătă şi nu mai târziu de luni voluntarii au aflat că primarul le-a acceptat invitaţia şi că se va întâlni cu ei în aceeaşi săptămână!

O victorie rapidă

În momentul vizitei pe teren a primarului, au fost discutate mai multe subiecte, dar pentru grup cel mai important dintre ele a fost cel referitor la parcări. Reprezentanţii grupului i-au arătat terenul unde propuneau construirea noii parcări şi au oferit argumente puternice pentru a-şi susţine ideea. Grupul ştia că astfel de decizii nu pot fi luate decât după consultarea în prealabil cu experţi din primărie, aşa că au cerut o întrevedere în acest sens. După întâlnirea cu voluntarii, primarul a vorbit cu câţiva specialişti şi câteva minute mai târziu a promis grupului, în mod neaşteptat, că va adapta zona aleasă de ei pentru un spaţiu de parcare care va fi construit până în august 2012! Imediat, grupul a informat locuitorii din Bogucice şi mass-media în legătură cu promisiunea primarului. Voluntarii nu au avut timp să sărbătorească această promisiune pentru că lucrările la parcare au început în primele zile ale lunii iunie şi s-au finalizat pe 21 iunie! Grupul şi-a atins obiectivul într-un timp mult mai scurt decât se aştepta!

Concluzii şi paşii următori

Grupul de rezidenţi se întreabă cum au reuşit să îşi îndeplinească scopul într-un timp atât de scurt. Au remarcat faptul că în Polonia oamenii luptă pentru nevoile şi drepturile lor într-un mod diferit faţă de ei – de obicei încep prin a cere lucruri factorilor de decizie, iar atunci când nu primesc niciun răspuns din partea autorităţilor hotărăsc să ceară sprijin şi de la alţi cetăţeni – de exemplu, prin strângere de semnături. Oficialii nu sunt obişnuiţi cu modul de abordare folosit în organizare comunitară – oameni care să lucreze ei înşişi pentru o problemă, să caute soluţii şi sprijinul vecinilor şi de abia apoi să facă apel la autorităţi pentru a pune soluţia în practică. Probabil acest lucru explică parţial succesul rapid al grupului „Nasze Osiedle Ścigały", alături de sprijinul Asociaţiei Bona Fides, cunoscută de către autorităţile locale ca o organizaţie care a schimbat mult oraşul Katowice prin perseverenţa ei, uneori în ciuda unor reacţii negative din partea oficialităţilor.

Acum că spaţiul de parcare este terminat, grupul de rezidenţi plănuieşte să organizeze un eveniment numit „Ziua Locurilor de Parcare". Grupul vrea să sărbătorească acest prim şi important succes cu întreaga comunitate. Plănuiesc de asemenea, pentru toamna lui 2012, un training care va duce la un nou proces de ascultare, cercetare şi rezolvare a problemelor din cartier.

Organizarea comunitară în Ungaria

Privind în urmă la istoria Ungariei, nu găsim prea multe exemple de organizare comunitară. Naşterea mişcării muncitoreşti la sfârşitul secolului al XIX-lea şi apariţia primelor sindicate au fost cele mai importante evenimente care au adus oamenii împreună într-o luptă comună pentru a-şi îmbunătăţi vieţile. În cei 40 de ani de socialism – similar cu ce s-a întâmplat în alte ţări est-europene – întreaga societate şi economie au fost construite pe baza unei exacerbări a ideii comunitare. Oamenii au fost forţaţi să intre în cooperative, au fost obligaţi să facă muncă voluntară cu colegii lor în „sâmbetele comuniste" etc. Sunt multe alte exemple de „comunităţi forţate" care ar putea fi menţionate aici. Istoria noastră este probabil una dintre cauzele individualismului nostru extrem şi a împotrivirii noastre de a ne afilia la diverse grupuri. Comparativ cu ţările Europei Occidentale sau cu Statele Unite, procentul celor care sunt membri în organizaţii ale societăţii civile, grupuri religioase sau alte forme de organizare este destul de redus.

Un alt aspect care trebuie luat în considerare este faptul că în ciuda numărului foarte mare de organizaţii ale societăţii civile, lipsesc organizaţiile care au ca bază un număr mare de oameni implicaţi. Când vine vorba de organizaţii care să se ocupe de probleme sociale, marea majoritatea a acestora sunt prestatori de servicii şi depind, multe dintre ele, de contractele cu autorităţile locale. Faptul că o mare parte din resursele financiare ale organizaţiilor provin de la Stat este o problemă generalizată în Ungaria, care face munca de advocacy şi orice confruntare cu autorităţile improbabilă şi dificilă.

1. Budapesta – Oferind putere celor cărora le lipseşte cel mai mult – oamenilor care trăiesc în sărăcie – prin organizare comunitară

Capacitarea celor săraci – de ce să faci organizare comunitară?

După mai mulţi ani de advoacy pentru persoanele care trăiesc în sărăcie, Reţeaua Maghiară Anti-Sărăcie (HAPN) a realizat că pentru a-i face pe oameni mai puternici şi pentru a deveni mai credibili, trebuie să îi organizeze sistematic pe cei pe care îi reprezintă. Dacă până în 2010 guvernele erau mai mult sau mai puţin dispuse să intre în dialog cu societatea civilă, sistemul actual de luare a deciziilor este total închis. Să preiei problemele persoanelor sărace şi să le expui prin intermediul unor dezbateri nu mai este de ajuns şi nu mai funcţionează. Pentru că guvernul actual înţelege doar limbajul puterii, trebuie să îi demonstrăm că putem vorbi aceeaşi limbă. Astfel, pentru ca în viitor să putem mobiliza mii de oameni trăind în sărăcie, am început să formăm pentru început grupuri mici.

Reţeaua Maghiară Anti-Sărăcie (HAPN) a fost creată în 2004 ca o reţea informală de cooperare între organizaţii ale societăţii civile care luptau pentru o societate mai inclusivă şi pentru reducerea sărăciei în Ungaria. HAPN numără în acest moment 150 de organizaţii membre şi face parte din Reţeaua Europeană Anti-Sărăcie (EAPN). HAPN a organizat training-uri, întâlniri, seminarii pentru persoanele aflate în sărăcie pentru a le îmbunătăţi abilităţile, a-i ajuta să îşi facă glasul auzit şi să fie mai activi în Reţea şi în societate. Ca urmare a celor şase ani de lucru în acest domeniu, am creat o reţea destulă de stabilă de activişti trăind în sărăcie peste tot în ţară. De multe ori, este vorba de persoane din diferite

oraşe, deci nu am putea spune că avem o bază largă, dar avem o bază pe care o putem dezvolta şi care ne face să luăm în calcul posibilitatea de a face organizare comunitară la nivel naţional.

Alegerea unei probleme

Cum săracia este un subiect foarte general şi complex, este imposibil să abordezi şi să implici toţi săracii şi să încerci să soluţionezi toate problemele în acelaşi timp. Acesta este motivul pentru care am decis să alegem o singură problemă şi să recrutăm oameni şi să îi organizăm pe aceia afectaţi de ea. Pentru a fi siguri că membrii reţelei noastre se vor implica în procesul de organizare comunitară şi în viitoarea campanie, am dorit să alegem un subiect important pentru cei mai mulţi dintre ei. Ca un rezultat al mai multor interviuri şi a unei aşa-zise întâlniri de campanie, am ajuns la problema şomajului şi mai precis, la sistemul recent de lucru în folosul comunităţii. Pe scurt, şomerii îndreptăţiţi să primească ajutor social trebuie să facă muncă în folosul comunităţii, altfel îşi pierd acest beneficiu. O astfel de muncă înseamnă slujbe proaste (măturarea străzilor, de exemplu) de 3-6 luni, în condiţii precare şi pentru un salariu mult mai scăzut decât salariul minim pe economie. Studiile au arătat că o astfel de muncă nu este o cale pentru a accede la o slujbă adevărată iar activităţile pe care oamenii trebuie să le facă sunt de cele mai multe ori lipsite de sens (de exemplu, trebuie să taie iarba manual când ar fi putut să o facă mult mai uşor şi mai rapid cu o maşină). Aproximativ 200 000 de oameni sunt implicaţi anual în acest sistem.

Cum am început organizarea comunitară?

După identificarea problemei, ne-am lovit de câteva întrebări legate de cum vom ajunge la cei care fac astfel de munci, ce resurse putem aloca, cine ne sunt aliaţii şi inamicii. Suntem încă în stadiul de ascultare, aşa că deţinem doar câteva dintre răspunsurile la aceste întrebări.

Unde?

Muncitorii publici sunt trimişi de biroul forţei de muncă să lucreze în mai multe locuri pentru diferite instituţii şi organizaţii. Într-un oraş mare precum Budapesta, ei primesc o multitudine de sarcini: unii dintre ei (cu studii superioare) fac muncă de asistent în şcoli sau pentru municipalitate, în timp ce aceia cu studii medii lucrează pentru serviciul public de salubrizare. Asta înseamnă că există oameni – probabil cei mai dezavantajaţi – uşor de găsit în zonele publice, pe când ceilalţi nu pot fi contactaţi în acest mod.

După ce am identificat trei districte în Budapesta, am început prin a ne interesa în legătură cu locurile unde pot fi găsiţi muncitorii publici. Pentru a găsi celelalte grupuri, am contactat birourile forţelor de muncă şi am cerut informaţii despre instituţiile şi organizaţiile unde sunt angajaţi. După ce vom primi aceste liste, îi vom contacta şi le vom propune să se întâlnească cu noi.

Cum?

Am făcut primele noastre interviuri cu persoane care au fost chemate de către municipalitate să se întâlnească cu noi. Felul în care ne-am întâlnit cu ei a fost foarte uşor şi confortabil pentru noi, dar ar putea să fie frustrant pentru ei. Fuseseră aleşi de către funcţionari, obligaţi să vină la interviu, iar organizatorul nostru comunitar s-a întâlnit cu ei în clădirea municipalităţii. În aceste circumstanţe, două din cinci persoane au părut interesate să se implice într-un grup organizat.

Gândindu-ne cum să abordăm aceste persoane pe stradă, am înţeles că ar fi mai simplu dacă am avea ceva ce să le oferim oamenilor. De aceea, am realizat un pliant foarte simplu în care menţionăm câteva dintre problemele locurilor de muncă în folosul comunităţii şi contactele organizatorului nostru comunitar.

Cu cine?

Din moment ce nu există decât un singur organizator comunitar care să lucreze pentru Reţea, am căutat în permanenţă metode în care am putea să atragem în acest demers şi alţi oameni care să ne ajute ca voluntari. Până acum, sunt două grupuri de persoane care fac voluntariat în acest proces. Primul grup provine din rândul activiştilor noştri care trăiesc la ţară în sărăcie şi care sunt interesaţi să afle despre organizare comunitară şi despre cum poate fi răspândită în afara Budapestei. Al doilea grup este format din oameni implicaţi într-un „grup de învăţare” despre organizare comunitară; mulţi dintre ei au fost plecaţi timp de 6 săptămâni în Statele Unite într-un internship pe tema organizării comunitare. Grupul de învăţare a fost creat cu un an în urmă de oameni dedicaţi fie punerii în practică a organizării comunitare fie promovării acesteia şi dezvoltării unui mediu profesional prin training-uri, consultanţă etc.

Organizatorul nostru comunitar şi voluntarii se întâlnesc regulat pentru a discuta metodele folosite şi pentru a planifica activităţile viitoare. Suntem convinşi că acest mod de lucru este important nu numai pentru că ne sporeşte resursele, ci şi pentru că dezvoltă abilităţile altor persoane care ar putea deveni organizatori comunitari.

Ce urmează?

Următorul pas major este să organizăm prima întâlnire comunitară în care să ne dezvoltăm relaţiile personale cu oamenii, să construim grupul şi să îl ajutăm să aleagă o problemă specifică pe care să o abordeze. După ce identificăm problema/problemele pe care trebuie să lucrăm, putem începe dezvoltarea strategiei de campanie.

În acord cu principiile organizării comunitare, ne vom concentra tot timpul pe dezvoltarea potenţialilor noştri lideri. Ca o parte importantă a acestui proces de dezvoltare, le vom oferi o formare de bază despre relaţiile de putere, o introducere în organizare comunitară, recrutare şi implicare.

Deşi am abordat un număr redus de oameni, este clar că va fi o provocare să construim grupuri sustenabile şi organizaţii ale oamenilor care se confruntă cu sărăcia, dar suntem convinşi că printr-o muncă sistematică vom reuşi să organizăm sute şi chiar mii de oameni săraci din Ungaria.

2. Budapesta, Oraşul este pentru toţi

„Oraşul este pentru toţi" a fost întemeiat în august 2009 în Budapesta, Ungaria, de către persoane fără adăpost şi activişti, la rândul lor foste persoane fără adăpost, şi aliaţii acestora în lupta pentru o societate bazată pe egalitate şi dreptate. Grupul doreşte să creeze oportunităţi pentru oamenii străzii pentru ca ei să se poată lupta pentru propria lor demnitate şi pentru dreptul la o locuinţă. „Oraşul este pentru toţi" organizează campanii şi acţiuni pentru a apăra drepturile oamenilor străzii, pentru a le reprezenta interesele şi pentru a schimba percepţia socială asupra lor.

Chiar dacă oamenii străzii joacă un rol important în toate activităţile grupului, componenţa mixtă a organizaţiei (persoane fără adăpost, foste persoane fără adăpost, persoane cu locuinţă) face ca aceasta să nu se încradreze perfect în tiparele unei organizaţii comunitare.

De asemenea, din moment ce fiecare membru activ este considerat a fi un activist, nu există organizatori comunitari desemnaţi, ceea ce face ca diversele roluri ale unui organizator comunitar să fie asumate de diverşi membri. Există însă alte caracteristici ale acestui grup care îl apropie de organizare comunitară:

- abordarea democratică şi la firul ierbii;
- planificarea strategică detaliată;
- metodele de recrutare şi mobilizare;
- capacitarea persoanelor marginalizate, afectate direct de o anumită problemă socială;
- acţiuni directe confruntaţionale;
- obiectivul de a deveni o organizaţie sustenabilă şi de a construi o mişcare pentru locuinţe.

Toate aceste aspecte amintesc de metodele organizării comunitare, chiar dacă acest grup le-a învăţat mai mult din practică.

Este discutabil dacă acest grup poate fi încadrat ca fiind o organizaţie bazată pe principiile organizării comunitare, dar trebuie menţionat faptul că membrii acesteia au descoperit singuri majoritatea principiilor şi regulilor care leagă structura lor de grup de organizarea comunitară.

CONCLUZII

Cele zece studii de caz incluse în acest ghid oferă doar o privire de ansamblu asupra reuşitelor, dificultăţilor şi problematicilor ridicate de implicarea cetăţenilor în procesul decizional local prin intermediul organizării comunitare. Cu toate acestea, putem trage câteva concluzii în legătură cu impactul pe care organizarea comunitară îl are asupra cetăţenilor, comunităţilor şi autorităţilor publice, precum şi în legătură cu principalele provocări şi obstacole întâlnite în încercarea de a implementa organizarea comunitară în Europa, în special în regiunea sa centrală şi de est.

ORGANIZAREA COMUNITARĂ TRANSFORMĂ OAMENI, COMUNITĂȚI ŞI AUTORITĂȚI

1. Organizarea comunitară aduce schimbări concrete în viețile oamenilor

Impactul pozitiv al organizării comunitare, subliniat adeseori în această broşură, este legat în primul rând de rezultatele concrete ale implicării oamenilor în deciziile publice care le transformă mediul înconjurător. O mai bună infrastructură, spaţii verzi amenajate, salvarea centrului vechi al unui oraş, mecanisme de colectare a deşeurilor mai prietenoase cu mediul sunt doar câteva dintre realizările pe care grupurile de cetăţeni le-au obţinut şi care au fost descrise în studiile de caz. Prin organizare comunitară, problemele şi nevoile aflate pe lista de priorităţi a oamenilor au fost abodate şi soluţionate. Mai mult, oamenii au putut contribui la găsirea celei mai bune soluţii pentru rezolvarea problemelor, ceea ce a constituit un factor decisiv în obţinerea succesului.

2. Organizarea comunitară îi face pe cetățeni să se folosească de drepturile lor, dar şi să revendice alte spații de participare

Organizarea comunitară se dovedeşte a fi o metodă eficientă de a implica oamenii care se află în mod normal în afara procesului decizional şi de a le oferi puterea de a-şi schimba vieţile. Capacitarea oamenilor este aşadar un proces complex şi de lungă durată care presupune o investiţie în oameni, atât prin dezvoltarea capacităţilor şi abilităţilor acestora, prin informarea cu privire la drepturile lor cetăţeneşti cât şi prin motivarea şi încurajarea acestora pentru a ieşi în spaţiul public şi a cere schimbări. După mulţi ani petrecuţi într-un regim totalitar care le-a îngrădit libertatea de exprimare, oamenii au dezvoltat un fel de inerţie şi dezinteres. Primul obiectiv al organizatorilor comunitari în acest tip de context a fost să îi ajute pe oameni să îşi recapete încrederea în sine şi în dreptul lor de a acţiona atunci când lucrurile nu merg bine. Odată ce şi-au recăpătat această încredere, oamenii au început să îşi verbalizeze problemele şi îngrijorările şi să folosească cadrul instituţional şi legal existent pentru a participa la luarea deciziilor. Aşa cum o arată studiile de caz, primii paşi pe care oamenii i-au făcut au fost legaţi de scrierea de petiţii, cereri de audienţă şi dezbateri publice, toate mecanisme instituţionalizate de comunicare cu factorii de decizie. De multe ori însă, aceste strategii

s-au dovedit a fi ineficiente, iar oamenii şi-au dat seama că trebuie să facă un pas înainte pentru a produce impactul dorit. Prin organizare comunitară, grupurile informale de cetăţeni au început să folosească metode mai directe – proteste, evenimente publice, boicoturi, presiune media – şi cel mai important să îşi construiască puterea prin mobilizarea vecinilor şi a altor actori ai comunităţii pentru a le susţine cauza.

3. Prin implicarea lor în procesul decizional, oamenii pun în discuţie funcţionarea, cultura şi practicile autorităţile publice

Puţine dintre cazurile incluse în această publicaţie au prezentat exemple în care autorităţile publice au reacţionat rapid şi pozitiv la cererile oamenilor. Exemplul polonez din Katowice sau primul succes al grupului Callatis din Bucureşti par să reprezinte mai degrabă nişte excepţii de la regulă. În majoritatea cazurilor, implicarea cetăţenilor nu este nici bine primită, nici încurajată. Din contră, în exemple din Moldova, Slovacia şi România, autorităţile locale au avut reacţii agresive, au recurs la ameninţări şi manipulare pentru a descuraja cetăţenii să acceadă la informaţii care ar fi trebuit să fie publice şi să ceară schimbările pe care le doreau. Perseverenţa oamenilor a schimbat totuşi modul în care instituţiile publice funcţionează şi atitudinea aleşilor. De voie sau forţaţi, ei devin conştienţi de faptul că sunt răspunzători în faţa celor care i-au ales şi încep să ia în considerare nevoile şi dorinţele oamenilor. Bătălia nu este una uşoară, pentru că mulţi dintre oficiali nu sunt obişnuiţi cu o astfel de presiune, iar reacţiile lor variază de la a ignora şi amâna cererile oamenilor la reacţii agresive, acuzaţii şi ameninţări menite să descurajeze oamenii, să dezbine grupul sau să le compromită credibilitatea.

ORGANIZAREA COMUNITARĂ – PROVOCĂRI ŞI OBSTACOLE COMUNE

1. Construirea unor grupuri durabile care să abordeze multiple probleme din comunitate

De cele mai multe ori, oamenii reacţionează şi se mobilizează în situaţii de criză pentru a rezolva probleme stringente care nu suportă amânare. Odată problemele rezolvate, au tendinţa de a se retrage din spaţiul public şi de a se concentra pe sfera de interes privat. Acestă modalitate de implicare ad-hoc este mult mai frecventă decât participarea pe termen lung la viaţa comunităţii. În acest context, este mult mai dificil să reuneşti oamenii în jurul unor probleme mai puţin arzătoare şi să îi faci să lucreze împreună pe termen lung. Aceasta necesită un simţ civic şi o atitudine proactivă, în timp ce majoritatea oamenilor aşteaptă ca ceilalţi (vecinii lor, autorităţile etc.) să observe şi să rezolve orice problemă cu care comunitatea se confruntă.

În afară de abordarea expectativă, o gamă largă de alte atitudini, credinţe şi sentimente explică de ce oamenii nu se implică în viaţa comunităţii: apatie, dezinteres, neîncredere în instituţiile şi autorităţile publice şi/sau în vecinii lor, scepticism în legătură cu puterea lor de a schimba lucrurile, frica de a se expune şi de a vorbi în public şi aşa mai departe. Mulţi oameni sunt înrădăcinaţi în trecutul comunist şi într-o tranziţie lungă, dificilă şi dezamăgitoare la democraţie şi economie de piaţă

în anii 1990. În aceste societăţi, exemplele de implicare a oamenilor în decizia publică soldate cu schimbări pozitive, servesc drept model şi imbold pentru ceilalţi.

2. Sustenabilitate – găsirea resurselor pentru organizare comunitară

Date fiind toate provocările menţionate anterior, există o nevoie acută de a investi în participarea cetăţenilor la decizia publică şi în procesele care le conferă un sentiment de putere în relaţia cu factorii de decizie. Angajamentul de a construi grupuri puternice de cetăţeni trebuie să fie unul de lungă durată pentru a avea impact asupra societăţilor noastre. Aşa cum o arată şi studiile de caz, organizarea comunitară este o abordare complexă şi de lungă durată care răspunde mai multor nevoi şi lipsuri ale democraţiilor noastre şi care necesită implicarea permanentă a unui organizator comunitar profesionist. Rolul organizatorului comunitar în coagularea şi asistarea oamenilor este absolut crucial. În absenţa organizatorilor comunitari care să încurajeze oamenii să se unească în jurul unor probleme comune şi să acţioneze strategic şi pe termen lung, va exista doar o implicare civică sporadică şi ad-hoc care este limitată şi sortită de multe ori eşecului.

Din păcate, organizaţiile care au iniţiat procese de organizare comunitară se zbat pentru a găsi resursele necesare cu care să îşi continue munca. În timp ce în Statele Unite, numeroase fundaţii şi donatori au sprijinit crearea de organizaţii comunitare, organizaţiile din Europa sunt private de suportul şi resursele necesare unor strategii de participare cetăţenească de lungă durată, cum este organizarea comunitară. Sperăm ca în viitor fundaţiile, corporaţiile, persoanele private şi alţi donatori îşi vor îndrepta atenţia către construirea unor organizaţii comunitare puternice, capabile să producă schimbări pozitive în comunităţile lor şi să responsabilizeze instituţiile statului.

BIBLIOGRAFIE ŞI RESURSE ONLINE

CĂRŢI

- "Organizing for Social Change: Midwest Academy Manual for Activists", Kim Bobo, Jackie Kendall, Steve Max, The Forum Press, 2010;
- "Rules for Radicals: A Pragmatic Primer for Realistic Radicals", Saul Alinsky, Vintage Books Edition, 1971;
- „Creative Community Organizing: a Guide for Rabble-Rousers, Activists and Quiet Lovers of Justice", Si Kahn, Berrett- Koehler Publishers, 2010;
- „Stir It Up: Lessons in Community Organizing and Advocacy", Rinku Sen, Publisher: Jossey-Bass; 1 edition (March 14, 2003);
- „Dynamics of Organizing: Building Power by Developing the Human Spirit", Shel Trapp, satrapp@earthlink.net, 2007;
- „We Make Change: Community Organizers Talk about What They Do – and Why", Kristin Layng Szakos, Joe Szakos, Vanderbilt University Press, 2007;
- "Lessons from the Field: Organizing in Rural Communities", Joe Szakos and Kristin Layng Szakos, Social Policy Magazine, 2008.

RESURSE ONLINE

- comm-org.wisc.edu — Comm-Org: The Online Conference on Community Organizing – conţine sute de articole, studii şi referinţe pe tema organizării comunitare;
- neworganizing.com — The New Organizing Institute – conţine manuale şi materiale de training, proiecte, trimiteri către bloguri şi alte resurse în domeniul organizării comunitare;
- comm-org.wisc.edu/?q=node/10 — o listă de materiale de training;
- neworganizing.com/project/toolbox — un ghid pentru organizatorii comunitari;
- toolsforradicaldemocracy.com — fragmente din cartea lui Joan Minieri şi a lui Paul — Tools for Radical Democracy: How to Organize for Power in Your Community (Jossey-Bass / Kim Klein's Chardon Press).

RESURSE ÎN LIMBI EUROPENE

Un modul de training de organizare comunitară în limba poloneză:

- http://sllgo.pl/files/organizowanie_spolecznosciowe_kjr1.pdf.

Resurse în limba germană

- Forum Community Organizing, e.V.: www.fo-co.info include o listă bibliografică;
- Penta, Leo (Hrsg.) (2007). Community Organizing. Menschen verändern ihre Stadt. Hamburg: Edition Körber-Stiftung;
- Szynka, Peter (2005). Theoretische und empirische Grundlagen des Community Organizing bei Saul D. Alinsky (1909-1972) – Eine Rekonstruktion. Bremen: Akademie für Arbeit und Politik der Universität Bremen.

Resurse în limba română

- Site-ul web al Centrului de Resurse pentru participare publică — www.ce-re.ro/programul-de-organizare sau www.ce-re.ro/ENG/back-to-the-grassroots
- O broşură care include 3 studii de caz cu poveşti de organizare comunitară din Bucureşti şi o parte teoretică despre metoda de organizare comunitară — www.ce-re.ro/upload/catalog_OC_maimic.pdf

Resurse în limba maghiară

- Site-ul web al grupului de învăţare în organizare comunitară:

  kozossegszervezes.wordpress.com
- Site-ul web al organizaţiei "Oraşul este pentru toţi": avarosmindenkie.blog.hu

Resurse în limba slovacă

- Site-ul web al Centrului de Organizare Comunitară (CKO) — www.cko.sk

LINK-URI CĂTRE ORGANIZAŢII COMUNITARE ŞI REŢELE

Reţeaua Europeană de Organizare Comunitară (ECON)

- Pagina de Facebook a ECON poate fi accesată la următoarea adresă: http://www.facebook.com/#!/pages/European-Community-Organizing-Network-ECON/119744504743884;
- ECON este pe cale de a dezvolta un nou site web. Odată finalizat, acesta va cuprinde materiale de training, articole şi informaţii despre proiecte de organizare comunitară din Europa şi alte resurse utile.

Reţele din SUA

- npa-us.org — National Peoples Action, Chicago, Illinois;
- www.ctwo.org — The Center for Third World Organizing, Oakland, California;
- www.thedartcenter.org/learn-about-dart — The Direct Action Training and Resource Center, Miami, Florida;
- www.gamaliel.org — The Gamaliel Foundation, Chicago, Illinois;
- www.industrialareasfoundation.org/index.html — The Industrial Areas Foundation, Chicago, Illinois;
- www.piconetwork.org — PICO National Network, Oakland, California;
- www.communitychange.org — Center for Community Change, Washington, DC.

Organizaţii din SUA

- www.cvhaction.org — Community Voices Heard, New York, New York;
- www.virginia-organizing.org — Virginia Organizing, Charlottesville, Virginia;
- www.mvorganizing.org — Mahoning Valley Organizing Collaborative, Youngstown, Ohio;
- tubmanorganizing.org — Harriet Tubman Center, Detroit, Michigan;
- www.lsna.net/index.html — Logan Square Neighborhood Association, Chicago, Illinois;
- www.chicagohomeless.org — Chicago Coalition for the Homeless, Chicago, Illinois;
- www.lakeviewaction.org — Lakeview Action Coalition, Chicago, Illinois;
- www.unitednorth.org — United North, Toledo, Ohio;
- www.vocal-ny.org — Voices Of Community Advocates & Leaders (VOCAL) New York;
- www.povertyinitiative.org — Poverty Initiative, New York.

Pentru mai multe informaţii despre această publicaţie, vă rugăm să contactaţi:

Coordonatorii naţionali ai proiectului Grundtvig

- Grzegorz Wojkowski şi Dagmara Kubik, Bona Fides, Polonia — grzegorz@bonafides.pl, dagmara@bonafides.pl
- Nicoleta Chiriţă, Centrul de Resurse pentru participare publică - CeRe, România — nicoleta@ce-re.ro
- Tina Laux şi Christian Schultz, Diakonie, Germania — tina.laux@dw-bonn.de, christian-schultz.intakt@gmx.de
- Izabella Marton, Reţeaua Maghiară Anti-Sărăcie, Ungaria — marton.iza@hapn.hu

Coordonatorii proiectului „Cetăţeni în acţiune”

- Nicoleta Chiriţă, Centrul de Resurse pentru participare publică - CeRe, România — nicoleta@ce-re.ro
- Silvia Strelciuc, Centrul Contact Cahul, Republica Moldova — strelciucs@yahoo.com
- Sofia Ursul, Asosciaţia Cetăţenilor cu Iniţiativă - ACI, Republica Moldova — sursul@gmail.com

Echipa de coordonare ECON

- Kajo Zboril (Slovakia) — kajo@econnet.eu
- Nicoleta Chiriţă (Romania) — nicoleta@ce-re.ro
- Dagmara Kubik (Poland) — dagmara@bonafides.pl
- Paul Cromwell (Germany) — PaulAllanCromwell@hotmail.com
- Chuck Hirt (Slovakia) — chuck@cko.sk

Publicaţia a fost realizată cu sprijinul financiar al Comisiei Europene prin programul Învăţare pe tot parcursul vieţii – Parteneriate Grundtvig şi cu sprijinul Black Sea Trust for Regional Cooperation.
Conţinutul acestei publicaţii nu reflectă opinia oficială a Comisiei Europene, a Black Sea Trust, a German Marshall Fund sau a partenerilor săi.
Responsabilitatea pentru informaţiile şi opiniile exprimate revine în exclusivitate autorilor.

Copyright © 2012, Reţeaua Europeană de Organizare COmunitară - ECON.